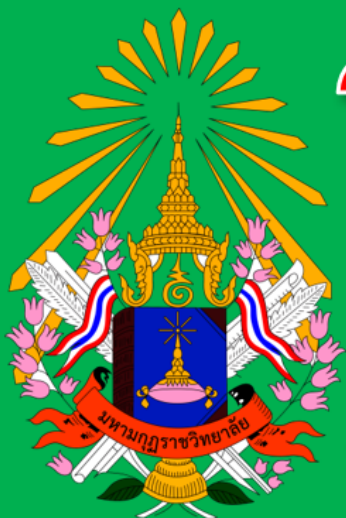

วารสารนิสิตวัง

JOURNAL OF NISITWANG

มมร.วิทยาเขตมหาสารคามราชภัฏรำไพพรรณี

ISSN 1513-4423 ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน 2563

วารสารนิสิตวัง (JOURNAL OF NISITWANG)

(สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์) ISSN 1513-4423

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มิถุนายน 2563 Vol.22 No.1 (January – June 2020)

กำหนดออกวารสารทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนา ปรัชญา ศิลปะ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และสหวิทยาการต่าง ๆ มาตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องทุกปี

กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การคัดเลือกบทความ และมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงอย่างน้อย 2 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น ๆ มาก่อน

ที่ปรึกษา

พระกิตติสารสุธี รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาโชควรรณ อากาศโร ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

พระมหาสายัณห์ เปมสีโล, ดร.

กองบรรณาธิการ

พระมหาสุริยา แสงอินตา, ดร. พระสุธารักษ์ ธรรมารักษ์
พระชินกร สุจิตโต พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม
นายอัศวิน คงชำนาญ อาจารย์มนตรี รอดแก้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกประเมินบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

[illegible]

อาจารย์ชาญพัฒน์ ขำขัน
อาจารย์ไชยยา เรืองดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

นางสาวอุไร เรืองดาว นางประทีน อุปนันท์ นายณัฐชัยภูษิต ศรีมาลี

สำนักงาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ตำบลสนับทึบ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ 0-3574-5038, 081-044-7961 โทรสาร 0-3574-5037

Email : wongsurin2520@gmail.com, sa-2520@hotmail.com

เว็บไซต์วารสาร

www.mrc.mbu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารนิสิตวังฉบับนี้ เป็นฉบับประจำปี ที่ 22 ฉบับที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจได้นำผลงานวิชาการและงานวิจัยมาตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัย และบทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง ปัจจุบันวารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 22 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ คณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา และบุคคลทั่วไปได้เผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ

วิทยาลัยสาสนศาสตร์ วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่องานวิชาการสำหรับนักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

ขอขอบคุณที่ท่านผู้อ่านได้ให้ความสนใจติดตามวารสารนิสิตวัง พบกันใหม่ฉบับหน้า หากท่านผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดีอย่างยิ่ง

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัย	
ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี วิไลวรรณ ศรีคำมูล, พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย, จำรูญ พริกบุญจันทร์	1
การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัยนาฏศิลป์ปทุมธานี ปภาอร แก้วสว่าง	12
การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุทธยา มีเฟื่อง, ภิรมณ์ จันทร์โนทัย	22
การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด โดยใช้บทเรียน e-Learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม สุคนธ์ทิพย์ ณ เชียงใหม่, วารินทร์พร พันเฟื่องฟู	34
บทความวิชาการ	
โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ราตรี รัตนโสภา, พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	42
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	53

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

THE OPINIONS OF PARENT TOWARD THE STUDENT SAFETY IN THE CHILDREN CARE CENTER UNDER THE SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION, PHOCHAI DISTRICT UBONRACHATHANI PROVINCE

วิไลวรรณ ศรีคำมูล¹, พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย², และจำรูญ พริกบุญจันทร์³

Vilaiwan Srikammul¹, Phramahakraiwan Chinathattio², and Chamroon Prikkoonchandra³

*Corresponding author Email : samransri2011@hotmail.com

(Received : January 7, 2020 ; Revised : February 5, 2020 ; Accepted : March 20, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พ. ศ. 2556 จำนวน 291 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test แบบindependent) และการทดสอบค่า (F-test (One -Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสนามเด็กเล่น รองลงมาได้แก่ ด้านโภชนาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสุขอนามัย
2. ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย, Master of Education Degree in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus

²ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, Dr., Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย, Asst. Prof. Dr., Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า โรงอาหารเก่า ชำรุด ทรุดโทรม ไม่ค่อยถูกสุขลักษณะ ดังนั้น ควรปรับปรุงโรงอาหารใหม่ให้ได้มาตรฐานถูกสุขลักษณะ 2) ด้านสนามเด็กเล่น พบว่า สนามเด็กเล่นเป็นพื้นดิน ไม่มีสนามหญ้า ดังนั้นควรปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้เป็นสนามหญ้า เพื่อความปลอดภัยของเด็ก 3) ด้านโภชนาการ พบว่า โรงอาหาร ร้อน หลังคามุงด้วยสังกะสี ดังนั้น ควรปรับปรุงห้องอาหารใหม่ เป็นหลังคากระเบื้อง เพื่อกันความร้อน 4) ด้านสุขอนามัย พบว่า มีการตรวจสอบสภาพฟันให้เด็กน้อยมาก ดังนั้น ควรจัดทันตแพทย์ในการให้บริการตรวจสอบสภาพฟันของเด็ก อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของผู้ปกครอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the opinions of parent toward the student safety in the children care center under the subdistrict administration organization, Phochai district Ubonrachathani province, 2) to compare the opinions of parent toward the student safety in the children care center under the subdistrict administration organization, Phochai district Ubonrachathani province according to sex, age, level of education and 3) to study the suggestions about the parents' opinions toward the student safety in the children care center under the subdistrict administration organization, Phochai district Ubonrachathani province. The sample consisted of parents of students at the children care center under the subdistrict administration organization, Phochai district Ubonrachathani province, 2556, consisting of 291 people, which were selected by simple random sampling and determined the sample size by using the tables of Krejcie and Morgan. The instrument used in this research was the rating scale questionnaire with 5 levels of reliability was 0.91. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and F-test (One-Way ANOVA).

The results founded that :

1. The opinions of parent toward the student safety in the children care center under the subdistrict administration organization, Phochai district Ubonrachathani province was moderate intermediate, when considering each of them, The Playground was highest average, and the nutrition, but the sanitation was the lowest average.

2. Parents' classified by sex, age, and level of education, the sex, age and level of education were not different. But the age of parent toward the student safety in the children care center such as the building ,environmental and safety were different, statistically significant at the .05

3. To study the suggestions about the parents' opinions toward the student safety in the children care center under the subdistrict administration organization, Phochai district Ubonrachathani province were : 1) the buildings and areas were not suitable enough, so the school should improve such as the fence, the bulletin board, etc, 2) The Playground is ground, it doesn't have lawn, so school should improve playground turf for safety, 3) The Nutrition found that a hot in roof, so it should improve, 4) the health status have found a dental check the little boy and school should be so many dentists to provide dental care of the child at least two times per year.

Keywords : Opinions of Parent, Children Care Center, Subdistrict Administration Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การจัดการศึกษาปฐมวัยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ เด็กมีพัฒนาการเป็นไปในทางที่พึงประสงค์นั้นองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เพื่อให้มีความปลอดภัยเกิดขึ้นแก่ตนเอง (ทิพย์วิมล วังแก้วศิริ และนพเก้า ณ พัทลุง, 2550 : 14) เนื่องจากในปัจจุบันระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยภายในสถานศึกษาและการป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่างๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาถูกกำหนดออกมาบังคับใช้ทั้งสถานศึกษาภายใน ประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เขาไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ด้วยลักษณะดังกล่าวของเด็กปฐมวัย จึงเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองให้ความห่วงใยต่อดังกล่าว ระบบครอบครัวเป็นระบบทางสังคมระบบหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน เพราะนักเรียนทุกคนจะต้องมาจากชุมชนที่อยู่ โดยรอบของโรงเรียนด้วยเหตุนี้การได้ทราบถึง พื้นฐานความคิดเห็นของบิดามารดา หรือผู้ปกครองนักเรียนจะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อสวัสดิภาพ ของบุตรหลานในอนาคต ทางรัฐบาลจะตรวจสอบในเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก เช่น ความสามารถในการดูแลเด็กของครู 1 คน ควรจะดูแลเด็กได้กี่คน ลักษณะอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็กหรือไม่ การอนุญาตพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การติดตั้งเครื่องสัญญาณไฟ เครื่องดับไฟ การฝึกพาเด็กหนีไฟอย่างถูกต้อง จัดให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยเป็นความสำคัญลำดับแรกของการบริหารการศึกษา สิ่งสำคัญที่กำหนดจัดให้กับเด็ก คือ การให้เด็กเรียนรู้ถึงภัยและอันตรายต่างๆ วิธีการรักษาความปลอดภัย รวมถึงการลดอุบัติเหตุต่างๆ ในโรงเรียน จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ประกอบกับการศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาลในประเทศไทย พบว่า ยังไม่มีมาตรฐานโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องของการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนซึ่งเป็นสวัสดิภาพที่จำเป็นสำหรับนักเรียนอนุบาล และเพื่อการป้องกันปัญหาอุบัติเหตุในโรงเรียนที่พบจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจกับสวัสดิภาพของนักเรียนอนุบาล (นภาพรพร อุณาภูล, 2540 : 3) การดำเนินงานด้านสวัสดิศึกษา มีมาตลอดระยะเวลายาวนาน ซึ่งลักษณะของการดูแล จะระมัดระวังตนเอง ทำให้มีความสำคัญและการจัดกิจกรรมเรื่องนี้น้อยลง จึงต้องหาประสบการณ์ไปงานบ้างว่า การให้การศึกษาด้านสวัสดิศึกษาเป็นการสอน เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา เป็นคนที่สามารถสร้างสวัสดิภาพให้กับตนเองและครอบครัว โดยสร้างสำนึกในตัวผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะที่เหมาะสมคือ มีความระแวดระวังรอบคอบ สุขุม ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้น มีระเบียบวินัยในการทำงาน รู้จักวางแผนล่วงหน้า มีความจำที่ดี รู้รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ มีเหตุผล เคารพกติกาและไม่ฝืนทำในสิ่งที่ตนเองไม่มีความรู้

เพราะเหตุแห่งสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน (Globalization) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น (Change) ด้านที่ดีก็เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยี ส่วนด้านไม่ดี ก็ล้นนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมทั้งสิ้น เช่น ปัญหายาเสพติด การล่วงละเมิดทางเพศเด็ก การทารุณกรรมเด็ก ปัญหาเด็กติดเกมส์ และปัญหาอื่นๆอีกมากมาย เหตุเพราะว่า วัยเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มของผู้ที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป แผนพัฒนาประเทศในอดีตแม้จะแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกันก็นำพาปัญหาสังคมมาอีกมากมาย จนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 ได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) ในการพัฒนาประเทศมาเป็นมุ่งเน้น “การพัฒนาคน” เป็นหลัก (สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์, 2555 : 49) เรื่องที่มีความสำคัญอีกเรื่องคือเรื่องอุบัติเหตุในการเดินทาง สิ่งที่ต้องใช้พื้นที่ร่วมกันก็คือด้านคมนาคมบนท้องถนน แต่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งคือการไม่รู้ในกฎจราจรและความ ไม่เคารพกฎจราจร โครงการวินัยจราจรจะเป็นสิ่งที่โรงเรียนส่งเสริมให้เกิดผลอย่างแท้จริง ทำอย่างไรให้นักเรียนเคารพกฎจราจร ซึ่งเป็นเรื่องจริยธรรม รู้จักเคารพกติกา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักหน้าที่ของแต่ละฝ่ายก็จะส่งเสริมให้การเคารพกฎจราจรให้ดีขึ้น การสอนในเรื่องสวัสดิศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับ

สถานการณ์ปัจจุบันและท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ตรงความสนใจของนักเรียน การดำเนินงานในเรื่องนี้ก็จะประสบผลสำเร็จได้ กระบวนการขั้นตอนการส่งเสริมความปลอดภัยให้นักเรียน ได้กำหนดไว้ว่า เราเริ่มต้นจากสำรวจความเสี่ยง ซึ่งหมายถึง สถานศึกษา สำรวจสภาพแวดล้อม ทั้งภายในโรงเรียนและชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนการและ แก้ไข หลังจากนั้นก็วางแผนในการป้องกันอุบัติเหตุ ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาคาร สถานที่ก็ต้องมีแผนในการปรับปรุง ซ่อมแซม สภาพแวดล้อมของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และจัดผู้รับผิดชอบดูแล หมายถึง ครูทุกคน และขั้นตอนสุดท้ายคือต้องลงมือปฏิบัติ รักษาระเบียบวินัย จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และติดตามผลการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่ผู้ปกครองตั้งความหวัง เป็นสถานที่จัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัย 2-5 ขวบ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง เกิดความรู้จากกิจกรรม และทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ส่งผลต่อการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กทุกๆ ด้าน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร การบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น ส่งผลต่อคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งความพึงพอใจของผู้ปกครองอาจมีผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะถ้าชุมชนและผู้ปกครองพอใจมากก็จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนผู้ปกครอง ด้วยดี ในการช่วยเหลือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งผลให้การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนได้ดี ถ้าผู้ปกครองไม่พอใจหรือ พยายามน้อยก็จะไม่ได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือ ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ พบกับปัญหาอุปสรรค ดังนั้น ถ้ามีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนก็จะช่วยให้มองเห็นปัญหาต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น (กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี, 2548)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อ ศูนย์พัฒนาเด็ก พบว่า การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งโดยหน้าที่แล้วการบริหารงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เหตุที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องมาจาก คณะกรรมการการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีเวลาในการดำเนินงาน รวมทั้งไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามหลักของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดค้านแนวทาง แก้ไขปัญหา การวางแผน การ ดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล เพื่อนำผลไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันจะทำให้ของผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจ เชื่อมมั่นในสวัสดิภาพดังกล่าว ซึ่งอาจจะนำมาถึงการกำหนดนโยบายและการวางแผน พัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนต่อไป (กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี, 2548)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กด้วย และองค์ประกอบอื่นที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พ. ศ. 2556 จำนวน 1,160 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พ. ศ. 2556 จำนวน 291 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 2) ด้านสนามเด็กเล่น 3) ด้านโภชนาการ และ 4) ด้านสุขอนามัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	จำนวน 8 ข้อ
2. ด้านสนามเด็กเล่น	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านโภชนาการ	จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านสุขอนามัย	จำนวน 8 ข้อ

รวมทั้งหมดมี จำนวน 32 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าของคะแนน ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
ระดับ 4	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ระดับ 3	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
ระดับ 2	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
ระดับ 1	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภทคือ แบบปลายปิดและปลายเปิด
3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม
4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขข้อความให้ถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา และมีความเหมาะสมของคำถาม จำนวน 3 ท่าน
5. นำเครื่องมือที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ที่ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00
6. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะที่คล้ายกันซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้กำหนดกลุ่มทดลอง (Try out) คือ ผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเจ็ด อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91
7. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาสารคาม ราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง
4. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 291 ชุด ครบถ้วนแล้วจึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล
5. นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent) ส่วนด้านอายุ และระดับการศึกษา ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)
4. วิเคราะห์ปัญหาข้อเสนอนี้เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 64.36 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 35.64 มีอายุ 30-50 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 46.05 รองลงมาคือ มากกว่า 50 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 31.61 และมีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 39.18 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสนามเด็กเล่น รองลงมาได้แก่ ด้านโภชนาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสุขอนามัย ตามลำดับ เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องปฐมพยาบาลเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องกันที่จำเป็น มีครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา รองลงมาคือ มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย พันมือเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ห้องอเนกประสงค์สำหรับใช้กิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหารหรือการนอน มีความสะอาด มีค่าเฉลี่ย 2.74 ตามลำดับ

2) ด้านสนามเด็กเล่น พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสนามเด็กเล่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูดูแลในสนามเด็กเล่นทุกครั้ง ที่มีเด็กอยู่ในสนาม รองลงมาคือ โรงเรียนมีการตรวจสอบการเล่นของเด็กเพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อกัน เช่น แยกของเล่น โยนทรายใส่ตาเพื่อน เป็นต้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เครื่องเล่นสนามไม่ตั้งบนพื้นซีเมนต์และมีสนามหญ้าให้เด็กได้วิ่งเล่นอย่างปลอดภัย ตามลำดับ

3) ด้านโภชนาการ พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านโภชนาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสร้างนิสัยที่ดีให้การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์กับเด็ก เช่น ผัก ผลไม้ รองลงมาคือ อาหารสำหรับเด็กต้องมีประโยชน์ สะอาด และนำรับประทาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ห้องอาหารมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่อับ หรือร้อน ตามลำดับ

4) ด้านสุขอนามัย พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสุขอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย รองลงมาคือ มีการปฐมพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์ ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา สรุปผลการวิจัยดังนี้

- 1) ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน
- 2) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน คนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

- 1) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
 - ควรปรับปรุงโรงอาหารใหม่ ให้ได้มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะ
- 2) ด้านสนามเด็กเล่น
 - ควรปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้เป็นสนามหญ้า เพื่อความปลอดภัยของเด็ก
- 3) ด้านโภชนาการ
 - ควรปรับปรุงห้องอาหารใหม่ เป็นหลังคากระเบื้อง เพื่อกันความร้อน
- 4) ด้านสุขอนามัย
 - ควรจัดทันตแพทย์ในการให้บริการตรวจสุขภาพฟันของเด็ก อย่างน้อย ปีละ 3 ครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวม เนื่องจากว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ปฏิบัติตามนโยบายการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนตามมาตรฐานของกรมการส่งเสริมส่วนท้องถิ่น โดยพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สนามเด็กเล่น โภชนาการ ตลอดจนสุขอนามัยเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเจริญเติบโต สมวัย ตามหลักการว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มี ความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้ การศึกษา เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ แต่อาจมีเหตุขัดข้องบางประการจึงทำให้การจัดสวัสดิภาพของนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่สมบูรณ์ อันเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ จึงทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของจิรวัดน์ ตั้งสุริยานนท์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนไพเราะวิทยา (อนุบาล) อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการด้านสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนไพเราะวิทยา (อนุบาล) อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับ นภากิส ตรีเพชรไพศาล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลฟ้าใส ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในด้านยานพาหนะรับ-ส่ง ด้านอาคาร ด้านสภาพแวดล้อม ด้านอุปกรณ์การเล่นในร่ม ด้านโภชนาการ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 7 ด้าน และ เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ปฏิบัติตามนโยบายการจัดสวัสดิภาพตามมาตรฐานของกรมการส่งเสริมส่วนท้องถิ่น โดยพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ให้อาคารสถานที่น่าอยู่น่าเรียน มีความปลอดภัย ห้องปฐมพยาบาล ห้องน้ำ โรงอาหาร ห้องเอนกประสงค์ สะอาด มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็ก อย่างเป็นระบบ แต่อาจมีการจัดสวัสดิภาพบางส่วนที่ไม่ครอบคลุม จึงทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องการวิจัยของนิภารัตน์ รื่นสุข (2546 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดเรียนการสอน และ

การจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประทีป ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประทีป อำเภอ ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประทีป ด้านการจัดสวัสดิภาพและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก

2) ด้านสนามเด็กเล่น พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้าน สนามเด็กเล่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ปฏิบัติตามนโยบายการจัดสวัสดิภาพตามมาตรฐานของกรมการส่งเสริมส่วนท้องถิ่น ในด้านสนามเด็กเล่น โดยโรงเรียนมีการตรวจสอบเช่น การเล่นตลอดจนอุปกรณ์เด็กเล่นของเด็กเพื่อไม่ให้เป็นอันตราย และมีครูดูแลในสนามเด็กเล่น ทุกครั้ง ที่มีเด็กอยู่ในสนาม เป็นต้น แต่อาจมีบางส่วนของขาดความสมบูรณ์หรือขาดตกบกพร่องบางประการ จึงทำให้ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องการวิจัยของชนก เสริมบุญครอง (2550 : 71) ได้ศึกษาเรื่อง สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมพลกรุงเทพฯ ผลการศึกษา พบว่า สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมพลกรุงเทพฯ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู ด้านสนามเด็กเล่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3) ด้านโภชนาการ พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้าน โภชนาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ปฏิบัติตามนโยบายการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนตามมาตรฐานของกรมการส่งเสริมส่วนท้องถิ่น ในด้าน โภชนาการ โดยยึดหลักว่า โรงเรียนมีระบบการจัดการจัดการอาหารและของว่างให้เด็ก โดยบุคลากรที่มีความรู้ด้านโภชนาการ น้ำดื่ม น้ำใช้ แยกจากกันอย่างชัดเจน และมีเพียงพอสำหรับเด็ก ครูฝึกนิสัยที่ดีให้การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์กับเด็ก ภาชนะใส่ อาหารสำหรับเด็ก ต้องสะอาด สถานที่ประกอบอาหารต้องอยู่ห่างไกลจากแหล่งปฏิภูล อาหารสำหรับเด็กต้องมีประโยชน์ สะอาด และน่ารับประทาน ห้องปรุงอาหารต้องมีมุ้งลวดหรือตาข่ายป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรค และห้องอาหารมีอากาศถ่ายเทได้ สะดวก ไม่อับ หรือร้อน ซึ่งศูนย์ได้ปรับปรุงหรือ พัฒนาด้านโภชนาการให้ดีขึ้น แต่อาจมีไม่ครอบคลุม ไม่สมบูรณ์ หรือขัดข้องใน บางประการ จึงทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภาภิส ตรีเพชรไพศาล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลฟ้าใส ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนใน ด้านโภชนาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

4) ด้านสุขอนามัย พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสุขอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ปฏิบัติตามนโยบายการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนตามมาตรฐานของกรมการ ส่งเสริมส่วนท้องถิ่น ในด้านสุขอนามัย โดยยึดหลักว่า มีการบันทึกสุขภาพประจำวันนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและ ติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์ ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดและถูกสุขลักษณะ มีการจัดบริการตรวจสุขภาพฟัน โดยทันตแพทย์ มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน มีการจัดบริการตรวจ สุขภาพร่างกายโดยกุมารแพทย์ปีละ 2 ครั้ง มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย มีการจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับเด็ก มีการปฐมพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย ซึ่งศูนย์ได้ปรับปรุงหรือ พัฒนาสุขอนามัยของเด็กให้ดีขึ้น แต่อาจมีขัดข้องในบาง ประการ จึงทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องการวิจัยของชนก เสริมบุญครอง (2550 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมพลกรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่า สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมพลกรุงเทพฯ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู ด้าน สุขอนามัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า เพศ เป็น ปัจจัยส่วนบุคคล ถึงแม้จะต่างกัน แต่ก็ไม่มีผลต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพราะว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ไม่แตกต่างกัน

2) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า เพศ เป็น ปัจจัยส่วนบุคคล ถึงแม้จะต่างกัน แต่ก็ไม่มีผลต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพราะว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีอายุ น้อยกว่า 30 ปี มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่า ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และ 30-50 ปี

3) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ถึงแม้จะต่างกัน แต่ก็ไม่มีผลต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพราะว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ควรมีนโยบายปรับปรุงและพัฒนา ห้องอเนกประสงค์สำหรับใช้กิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหารหรือการนอน ให้มีความสะอาด มากยิ่งขึ้น

2. ด้านสนามเด็กเล่น ศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ควรมีนโยบายปรับปรุงและพัฒนา เครื่องเล่นสนามไม่ตั้งบนพื้นซีเมนต์และควรมีสวนหญ้าให้เด็กได้วิ่งเล่นอย่างปลอดภัย

3. ด้านโภชนาการ ศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ควรมีนโยบายปรับปรุงและพัฒนา ห้องอาหารหรือโรงอาหารให้มีมาตรฐาน อากาศถ่ายเทได้สะดวก สะอาด ไม่อับ หรือร้อนจนเกินไป

4. ด้านสุขอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ควรมีนโยบายปรับปรุงและพัฒนาการจัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านสนามเด็กเล่น ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อระบบการกำจัดขยะ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ในเชิงคุณภาพ เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดผลงานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : ศรุสภ.

กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. (2548). **ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**.

[Online]. Available :<http://www.bangkokideaeasy.com/informations/60phosai/index.php?op=pdfcontent&id=22361>. [2556, สิงหาคม 9].

- จิรวัดน์ ตั้งสุริยานนท์. (2551). การศึกษาการบริหารจัดการด้านสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนไพเราะวิทยา (อนุบาล) อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ และนพเก้า ณ พัทลุง. (2550). สภาพและปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาใน โรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นชนก เสริมบุญครอง. (2550). สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมพล. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพรณ อุณาภูล. (2540). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาวิศ ตรีเพชรไพศาล. (2548). ความต้องของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลฟ้าใส. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- นิภารัตน์ รื่นสุข. (2546). ความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประทีป อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์. (2555, มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสาร มจร.วิชาการ, 15 (30), 47-69.

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี**
**THE DEVELOPMENT OF THE NORTHERN THAI TRADITIONAL MUSIC
INSTRUCTIONAL ACTIVITIES BASED ON 4 MAT MODEL FOR
MATAYOMSUKSA 5 STUDENTS OF LOBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS**

ปภาอร แก้วสว่าง¹

Papha-orn Kaewsawang¹

*Corresponding author Email : honey41porn49@gmail.com

(Received : January 8, 2020 ; Revised : February 7, 2020 ; Accepted : March 22, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 22 คน ที่เรียนรายวิชา ชิง-สะล้อ (เลือกเสรี) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test แบบ dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT รายวิชา ชิง-สะล้อ (วิชาเลือกเสรี) เรื่อง ชิงลูก 4 ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 20 ชั่วโมง 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 รู้จักวงชิง-สะล้อ จำนวน 1 แผน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 ฟังเสียงชิงลูก 4 จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฟังเพลงเหนือ จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการสร้างประสบการณ์ 2. ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ 3. ขั้นการบูรณาการประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด 4. ขั้นการพัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด 5. ขั้นการลงมือปฏิบัติตามความคิดรวบยอด 6. ขั้นปรับแต่งเป็นแนวคิดของตนเอง 7. ขั้นการวิเคราะห์เพื่อเห็นประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้ และ 8. ขั้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนืออยู่ในระดับ มาก

คำสำคัญ : การเรียนการสอนแบบ 4 MAT, ดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ

¹ดร. ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, Dr., Department of Music, Lopburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

Abstract

The purposes of this research were : 1) to develop the northern thai traditional music instructional activities based on 4 MAT Model for Matayom Suksa 5 Students, 2) to compare the northern thai traditional music learning achievement of the students learned through the instructional activities based on 4 MAT Model, 3) to study the students' attitude towards english instruction after using the activities based on 4 MAT model. The sample group consisted of 22 Matayom Suksa 5 Students of Lopburi College of Dramatic Arts, under the Buditpatanasilpa Institute in the second semester of academic year 2019, which was obtained from the cluster random sampling using the classroom lottery drawing as a random unit. The instruments used were the northern thai traditional music learning plan based on 4 MAT Model, The northern thai traditional music achievement test and a survey form for the students' attitude towards the northern thai traditional music instruction. The one-group pre-posttest design was utilized in this study. The collected data were analyzed by means of arithmetic means, percentage, standard deviation and dependent t-test.

The results of the research were :

1. The northern thai traditional music instructional activities based on 4 MAT Model on the title 4 Stringed Sueng consisted of 3 units; 1) What's Sueng and Saloe Band for 2 hours 2) 4 Stringed Sueng for 8 hours and 3) The northern thai traditional songs for 8 hours. There were 8 steps of activities based on 4 Mat Model; 1) creating an experience 2) reflecting on experience 3) integrating observations into concepts 4) developing theories and concepts 5) working on defined concepts 6) messing around 7) analyzing for usefulness or application and 8) doing it themselves and sharing what they do with others.

2. The post-test average scores of northern thai traditional music learning achievement of the students learned through the activities based on 4 MAT Model were higher than those of their pre-test at .01 level of significance.

3. The average scores of attitude towards northern thai traditional music instruction of the students learned through the activities based on 4 MAT Model were high level.

Keywords : 4 MAT'S Instruction, The Northern Thai Traditional Music

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญา เป็นพื้นความรู้ของมวลมนุษย์ในสังคมที่รับรู้และเข้าใจร่วมกันว่า ภูมิปัญญานั้นเรียกต่างๆ กัน เช่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้มีการกล่าวถึงและมีความสำคัญมาก ในยุคปัจจุบันภูมิปัญญาจัดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่งของมนุษย์ ซึ่งสังคมองกามขึ้นจากความรอบรู้ ประสบการณ์ ผนวกด้วยความแหลมคมในการหยั่งรู้อย่างลุ่มลึก (ธนศวร์ เจริญเมือง, 2554 : 2-4) ดังนั้น การดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาอันเป็นบริบททางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ อันเป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคของประเทศไทย จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากภูมิปัญญาอันเป็นบริบททางศิลปวัฒนธรรมทางภาคเหนือของไทย หรือที่เรียกว่า ศิลปวัฒนธรรมล้านนานั้น มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีเอกลักษณ์เฉพาะตน (เอกพิชัย สอนศรี,

2546 : 1) วัฒนธรรมที่สำคัญของชาวล้านนา ได้แก่ ภาษา อาหาร ศิลปะการแต่งกาย สถาปัตยกรรมและดนตรี โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านดนตรีของชาวล้านนา เป็นวัฒนธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรือง มีวิวัฒนาการของเครื่องดนตรี เช่น พิณเพี้ยะ สะล้อ ซึ่ง กลองต่างๆ รูปแบบการประสมวง รวมถึง บทเพลงที่มีความไพเราะต่างๆ ที่แสดงถึง ภูมิปัญญาอันล้ำเลิศของชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมที่กลายมาเป็นรูปแบบที่ยั่งยืนที่เรียกว่า “ภูมิปัญญา” อันเป็น หัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักถึง คุณค่า มีความรัก ชื่นชมและหวงแหนในคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและศิลปวัฒนธรรมไทยนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่มี หน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา รวมถึงครูผู้สอนที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่าของความรู้ต่างๆ ที่ได้คิดค้นและสั่งสมประสบการณ์โดยภูมิปัญญาไทย ตลอดจนมีความรัก ชื่นชมและหวงแหนในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย มีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์และปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิต และสืบสานให้ยั่งยืน ตลอดจนเชื่อมโยงสู่สากล สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในประเด็นที่ 7 ตามแนวทางการ จัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สภาพปัญหาปัจจุบันในการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ รายวิชา ซึ่ง-สะล้อ (เลือกเสรี) กลุ่มสาระ การเรียนรู้การแสดงพื้นบ้านของวิทยาลัยนาฏศิลปปทุมธานี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดให้ ผู้เรียนทุกสาขาวิชาสามารถเลือกเรียนได้ ซึ่งแต่ละคนย่อมมีพื้นฐานความรู้และทักษะทางดนตรีแตกต่างกัน ทำให้ ผู้เรียนที่ไม่มีหรือมีพื้นฐานความรู้และทักษะทางดนตรีน้อย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากเรียนไม่ทันเพื่อน การเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือจึงยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน ผู้เรียนไม่สนใจเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนืออันเนื่องมาจากครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่น่าสนใจ โดยเฉพาะเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูใช้ รูปแบบเดิมคือ ครูเป็นศูนย์กลาง ครูใช้วิธีสอนไม่หลากหลาย เน้นด้านทักษะปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนที่มี พื้นฐานความรู้และทักษะทางดนตรีที่ต่างกัน เรียนเนื้อหาไม่ทัน ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายส่งผลให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อ การเรียนการสอน (ปภาอร แก้วสว่าง, 2557 : 3-4)

ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังกล่าว ครูจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่ถ่ายทอดความรู้เนื้อหาตามทักษะปฏิบัติ ซึ่งเน้น การพัฒนาสมองซีกขวาเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้จัดกิจกรรมโดยนำข้อมูลทางดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ มาประยุกต์กับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะกับผู้เรียนที่แตกต่างกันตามศักยภาพ และเน้นการปลูกฝังเจตคติที่ดี เพราะการที่นักเรียนจะเรียนดนตรีพื้นเมืองได้นั้น ผู้เรียนจะต้องมองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนดนตรี พื้นเมืองภาคเหนือ การจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล เป็นการส่งเสริมให้ ได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสมบูรณ์แบบเพื่อพัฒนาประเทศและสังคมโลก

รูปแบบการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เป็นรูปแบบเทคนิคและวิธีการหนึ่งที่พัฒนาโดย แมคคาร์ธี (McCarthy, 2004 : 194) ซึ่งประยุกต์งานวิจัยรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้จากแนวคิดของคอลบ (Kolb) คือ เทคนิค วิธีการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียนให้พัฒนาสมองสองซีกอย่างสมดุล ช่วยพัฒนาศักยภาพให้เต็มขีด ความสามารถ เพื่อเป็นคน เก่ง ดี มีสุข การจัดการเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบัน จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนา สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาให้เกิดความสมดุล ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่ถ่ายทอดความรู้และทักษะทาง ดนตรีเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้จัดกิจกรรมทางดนตรีเพื่อพัฒนาผู้เรียนหลายๆ ด้านใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ตามความถนัด เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความสามารถเต็มตามศักยภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จากการศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือในปัจจุบัน ที่คำนึงถึงคุณสมบัติของสมองทั้ง 2 ซีก จึงสนใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT อันเป็นกิจกรรมการเรียนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้พื้นฐานของนักเรียน 4 แบบ โดยใช้เทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ จุดเด่นของการสอนแบบ 4 MAT คือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เช่น กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นในการเรียน ได้ฝึกทักษะที่เรียนผ่านประสบการณ์ตรงและการลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ได้ฝึกปฏิบัติในสิ่งที่ตรงตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจตามศักยภาพ ผู้เรียนที่เรียนดีและเรียนอ่อนสามารถทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

สมมุติฐานงานวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน 69 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเจตคติของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. แผนการจัดการเรียนรู้ และ 3. แบบวัดเจตคติของนักเรียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 30 ข้อ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แล้วนำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.88 แล้วคัดเลือกข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อไว้ใช้สำหรับทดสอบนักเรียน

2. แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ศึกษาสาระการเรียนรู้และกำหนดเนื้อหาที่จะใช้สอนจำนวน 20 ชั่วโมง แล้วเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอนแต่ละชั่วโมง

2.3 เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์กับเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86

3. แบบวัดเจตคติของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดเจตคติ

3.2 สร้างแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT จำนวน 20 ข้อ

3.3 เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนจำนวน 22 คน ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการหาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว จำนวน 20 ข้อ ก่อนที่จะเริ่มเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT

2. ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ชั่วโมง ในรายวิชา ซึ่ง-สะล้อ (เลือกเสรี) เรื่อง ซึ่งลูก 4 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 รู้จักวงซึ่ง-สะล้อ จำนวน 1 แผน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 ฟังเสียงซึ่งลูก 4 จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฟังเพลงเหนือ จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง

3. ให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT นำคะแนนไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ รายวิชา ซึ่ง-สะล้อ (เลือกเสรี) ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ด้วยการทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. วิเคราะห์เจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT รายวิชา ซึ่ง-สะล้อ (วิชาเลือกเสรี) เรื่อง ซึ่งลูก 4 ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 20 ชั่วโมง 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 รู้จักวงซึ่ง-สะล้อ จำนวน 1 แผน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 ฟังเสียงซึ่งลูก 4 จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฟังเพลง

เหนือ จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการสร้างประสบการณ์ 2. ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ 3. ขั้นการบูรณาการประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด 4. ขั้นการพัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด 5. ขั้นการลงมือปฏิบัติตามความคิดรวบยอด 6. ขั้นปรับแต่งเป็นแนวคิดของตนเอง 7. ขั้นการวิเคราะห์เพื่อเห็นประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้ และ 8. ขั้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT รายวิชา ซึ่ง-สะล้อ (เลือกเสรี) เรื่อง ซึ่งลูก 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือแบบ 4 MAT รายวิชา ซึ่ง-สะล้อ (เลือกเสรี) เรื่อง ซึ่งลูก 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 20 ชั่วโมง 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 รู้จักวงซึ่ง-สะล้อ จำนวน 1 แผน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 ฟังเสียงซึ่งลูก 4 จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฟังเพลงเหนือ จำนวน 1 แผน 8 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการสร้างประสบการณ์ 2. ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ 3. ขั้นการบูรณาการประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด 4. ขั้นการพัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด 5. ขั้นการลงมือปฏิบัติตามความคิดรวบยอด 6. ขั้นปรับแต่งเป็นแนวคิดของตนเอง 7. ขั้นการวิเคราะห์เพื่อเห็นประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้ และ 8. ขั้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น โดยผลจากการพัฒนาการเรียนการสอนได้ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับวัยความต้องการและความสามารถของผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน 8 ขั้นตอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่เอื้อต่อผู้เรียน 4 แบบ (McCarthy, 2004 : 194) ที่เป็นเทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หมุนเวียนเป็นวงจรตามลำดับ โดยเริ่มจากการจูงใจให้ผู้เรียนสร้างประสบการณ์ด้วยตนเอง (Why) การพัฒนาความคิดรวบยอด (What) การปฏิบัติและพัฒนาแนวคิดออกมาเป็นการกระทำ (How) และการเชื่อมโยงการเรียนรู้จากการปฏิบัติสู่การสรุปเป็นความรู้ (If) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ได้ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขและการประเมินตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในด้านสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดการประเมินผล เพื่อให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้นสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับอรรถพรณ เหมสุวรรณ (2558 : 78) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.27/83.56 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเมตตา เรื่องวังสรรค์ (2557 : 67) ที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพลงผู้ปิดทองหลังพระ สาระนาฏศิลป์ และกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ในรายวิชา ซึ่ง-สละ (เลือกเสรี) เรื่อง ซึ่งลูก 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ได้เน้นความแตกต่างของนักเรียนในด้านรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ซึ่งแมคคาร์ธี (McCarthy, 2004 : 194) แบ่งผู้เรียนเป็น 4 แบบ ที่มีวิธีการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการรับรู้ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้และการสอนจะต้องมีลักษณะเคลื่อนไหวอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีความสุข สมองซิกซายและซิกซาวได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันอย่างสมดุล โดยครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ในสัปดาห์แรกนั้นครูจะสร้างประสบการณ์เพื่อนำไปสู่การอภิปรายปัญหาของประสบการณ์นั้นๆ สร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ กระตือรือร้นในการหาประสบการณ์ใหม่ เช่น เกม เพลง การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเองถึงเหตุผลในการเรียนและความคิดรวบยอดของเรื่องที่กำลังจะเรียนได้เป็นอย่างดี สัปดาห์ที่สอง ครูแสดงตัวเป็นผู้ป้อนข้อมูล ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิด ผู้เรียนที่ขอการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง สามารถปรับประสบการณ์และความรู้สร้างเป็นความคิดรวบยอดในเชิงนามธรรม สัปดาห์ที่สาม ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะช่วยนักเรียนได้ฝึกฝนในสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และสัปดาห์สุดท้ายครูจะเป็นผู้ประเมินผลรวมทั้งเป็นผู้ซ่อมเสริมและเป็นแหล่งข้อมูลให้นักเรียนได้ค้นพบตนเองจากการเรียนรู้ของตน นักเรียนได้ใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนคิดเชื่อมโยงกับสิ่งที่นักเรียนประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ดังนั้นหลังจากนักเรียนได้เรียนผ่านขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 สัปดาห์จะให้นักเรียนพัฒนาในทุกด้านและครบทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ สอดคล้องกับนุรมา อาลี (2559 : 78) ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นภาพรวมของสิ่งที่จะเรียนทั้งหมด และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่น ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสมองทั้ง 2 ซีกอย่างสมดุล (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2558 : 76) กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองซีกซ้าย ได้แก่ การอภิปราย วิเคราะห์ การชมวิดิทัศน์ การตอบคำถามในใบกิจกรรม กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองซีกขวา ได้แก่ การแสดงความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบชิ้นงาน การแต่งเพลง การแต่งบทกลอน และการเคลื่อนไหว เป็นต้น ดังนั้นนักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจะมีโอกาสเรียนรู้ตามที่ตนถนัดและมีผลต่อการเรียนรู้ในทางที่ดีขึ้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับพรรณพณัชร เจนธนวิทย์ และคณะ (2554 : 4-6) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง เศรษฐศาสตร์การบริโภคและความพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4 MAT ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4 MAT อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับอุไรวรรณ ยอดสะเทิน และคณะ (2552 : 155-159) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าวได้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. เจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีค่าเฉลี่ยโดยรวมหลังเรียนเท่ากับ 4.45 ซึ่งหมายถึงเจตคติอยู่ในระดับ มาก

เป็นไปตามสมมุติฐานงานวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีความน่าสนใจ และมีความแปลกใหม่ นักเรียนได้ปฏิบัติ ประเมินผลและปรับปรุงด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนคือ นครินทร์พื้นเมืองภาคเหนือเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ของชาติไทย และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ให้ความรักความอบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส และความเป็นกันเองกับนักเรียน จัดห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่น่าอยู่ น่าเรียน และน่าสนใจ ผู้วิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในการเรียนอย่าง สนุกสนาน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้เล่นเกม หรือเคลื่อนไหวแสดงท่าทางต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนาน นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองลงมือปฏิบัติงานตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งเมื่อพิจารณาเจตคติต่อ การเรียนการสอนนครินทร์พื้นเมืองภาคเหนือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน แบบ 4 MAT เป็นรายด้าน พบว่า ในด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 4.74 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนเป็นสภาพแวดล้อม ทางการเรียนที่มีผลกระทบต่อนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ เทคนิคการสอน ความรู้และ ประสบการณ์ การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนล้วนเป็นสิ่งที่นักเรียนคาดหวัง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ได้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ดังตัวอย่างความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับด้านผู้สอนที่ว่า “...คุณครู ใจดี สอนเก่ง สอนสนุก เข้าใจ นักเรียนมีความสุขมากมาเวลาเรียนดีจัง...” “...คุณครูมีความตั้งใจและ กระตือรือร้นในการสอนมาก และดูท่าทางคุณครูรักในอาชีพครู และสนุกกับการสอนเป็นอย่างมาก คุณครูมีวิธีการสอน ที่ดีมากรเรียนแล้วสนุก ช่วยให้ได้คิดได้ง่าย คุณครูอธิบายชัดเจน เรียนแล้วไม่เบื่อเลย...” “... คุณครูเป็นคนที่เข้ากับเด็ก ได้ดี มีความสุข มีความเป็นกันเอง ทำให้เด็กสนุกไปกับการเรียนของคุณครู คุณครูจะมีความพร้อมเสมอใน การสอน...” “...คุณครูมีความตั้งใจมากแม้ว่าเวลาของ ม.5 จะไม่ค่อยมีเพราะต้องไปงานการแสดงบ่อย ๆ แต่คุณครูได้ ให้พวกเราทำโครงการที่ช่วยให้เรารู้เนื้อหาได้แม้จะไม่ได้มาเรียนทุกครั้ง...” “...ขอบคุณนะค่ะที่ทำให้หนูมีความสุขใน การเรียนนครินทร์พื้นเมืองภาคเหนือ...”

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ พร้อมทั้ง มีกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและจดจำในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ดังตัวอย่างความคิดเห็น ของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ว่า “...ชอบที่มีการทำกิจกรรมในการเรียน เพราะไม่ง่วงและสนุก...” “...คุณครูมักจะมีความถามให้พวกเราได้ตอบเพื่อบอกถึงความเข้าใจบทเรียนที่คุณครูสอน...” “...คุณครูจะมีกิจกรรมให้ ทำระหว่างเรียนเสมอทั้งเป็นกลุ่มและเป็นคู่เพื่อให้เข้าใจในเรื่องที่ค่อนข้างมีเนื้อหายากและเยาะ การออกไปทำ Mind Map หน้าห้องเรียนเพื่อให้มีการได้ออกแบบและสรุปความเข้าใจของตนเอง ทำให้ไม่มีความเบื่อหน่ายใน การเรียนนครินทร์ทำให้พวกเราสนุกไปกับสอนของคุณครู...” “...กิจกรรมทำให้มีความกระตือรือร้นมากขึ้นจริง ๆ สนใจ เรียนมากขึ้นมาตรงเวลามากขึ้น เพื่อที่จะมาเรียนดีจังครับ...” “...กิจกรรมแบ่งกลุ่มฟังเพลงสำเนียงเหนือสนุกและทำ ให้เพลิดเพลินมากเลยคะ

ในด้านการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อผลงานของกลุ่มเพื่อน เพื่อให้แต่ละกลุ่มได้เกิดการพัฒนาผลงานของตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนใช้บรรยากาศของความตื่นตัวใน การแข่งขันเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และในขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT นักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่ได้เรียนไปเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจในกิจกรรมของวิทยาลัยฯ ทำให้นักเรียนมี ความตั้งใจช่วยกันวางแผนและนำเสนอผลงานออกมาเป็นที่น่าชื่นชม ได้รับความสนใจจากพี่ๆ น้องๆ ที่มาร่วมกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง ได้ทราบผลตอบรับจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนอกจากนักเรียน จะมีความสุขสนุกสนานในการเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่นแล้ว ยังเป็นการพัฒนาการกล้าแสดงออก พัฒนาทักษะการ แก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับนุชลี อุภัย (2555 : 114-116) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีการจัดลำดับขั้นที่ต่อเนื่องและชัดเจน โดยนักเรียนได้ผ่อนคลายในช่วงกิจกรรมที่ตุนถนัด ในขณะที่เดียวกันก็จะรู้สึกท้าทายในกิจกรรมที่ตุนไม่ถนัด ทำให้นักเรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของนักเรียน และเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ได้พัฒนานักเรียนในหลายๆ ด้าน คือการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นกลุ่ม ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการมาเรียนและเข้าเรียนตรงเวลาตลอดการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ของแมคคาร์ธี (McCarthy, 2004 : 194) ที่กล่าวว่า บุคคลจะมีความต้องการความสำเร็จที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งหากได้รับผลตามความคาดหวังที่วางไว้จะยิ่งส่งผลต่อความรู้สึกพึงพอใจ และสอดคล้องผลการศึกษาของสุพัตรา กิตติโชน (2553 : 108-122) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนาน มีกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น ตามความถนัดและความสนใจของทั้งครูและนักเรียน จากเหตุผลดังกล่าวได้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือในระดับมากขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT นั้น ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่จะต้องเข้าใจและมองเห็นภาพรวมของสิ่งที่สอนได้ทั้งหมด ผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความมุ่งมั่น มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล พัฒนาสมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระ ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้รอบตัวทั้งจากตัวผู้สอน สื่อการสอนประเภทต่างๆ รวมถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ในกิจกรรมบางขั้นตอนต้องใช้เวลามาก ผู้สอนควรใช้เวลา และมีความอดทนที่จะไม่เร่งรัดหรือรีบเร่งให้นักเรียนเกิดความเครียด ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร
3. ผู้สอนต้องปลูกฝังคุณลักษณะที่สำคัญในการทำกิจกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ความรอบคอบ ความประณีต สะอาดเรียบร้อย การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นไปพร้อมๆ กับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขหรือเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
2. ทำการศึกษาโดยการนำกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ในการพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ของนักเรียน เช่น ทักษะการทำงานกลุ่ม การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ การนำเสนอผลงานการบรรเลงอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). แผนแม่บทการอนุรักษ์สืบทอดพัฒนาศิลปวัฒนธรรมยามวิกฤต พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : ประชาชน.

- ธเนศวร เจริญเมือง. (2554). **คนเมือง ประวัติศาสตร์ล้านนาสมัยใหม่ พ.ศ. 2317-2553**. เชียงใหม่ : สถาบันพัฒนาเมืองเชียงใหม่ ศูนย์สร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่.
- นิศรา วงษ์สุบรรณ. (2553). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นุชลี อุปภัย. (2555). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุรมา อาลี. (2559). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปภาอร แก้วสว่าง. (2557). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย เรื่อง การฝึกสี่สัณฐาน 3 เบื้องต้น รายวิชา ซึ่ง-สละ (เลือกเสรี) รหัสวิชา ศ 40254 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- พรพนันชกร เจนธนวิทย์ และคณะ. (2554). **ผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4 MAT เรื่อง เศรษฐศาสตร์การบริโภคและความพอเพียง รายวิชาสังคมศึกษา 2 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมตตา เรืองวังสรรค์. (2557). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพลงผู้ปิดทองหลังพระ สารนาฏศิลป์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). **การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุพัตรา กิตติโฆณ. (2553). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT)**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรพรรณ เหมสุวรรณ. (2558). **การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อุไรวรรณ ยอดสะเทิน และคณะ. (2552). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตัวประกอบของจำนวนนับโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอกพิชัย สอนศรี. (2546). **ซึ่งในวัฒนธรรมดนตรี จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- McCarthy, Mary-Claire. (2004, August). "Critical Thinking Disposition, Belief Perspective, and Academic Performance : Examining Relationships." **Dissertation Abstracts International**. 65 (02), 399-A.

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

TRANSFORMATIONAL MANAGEMENT OF SMALL PRIMARY SCHOOLS UNDER PRIMARY EDUCATION SERVICE AREAS OFFICE

สุทธยา มีเฟื่อง¹, และภิรมณ์ จันทรโนทัย²

Sutthay Meefuang¹, and Pirom Junnothai²

*Corresponding author Email : PIROM8948@hotmail.com

(Received : January 9, 2020 ; Revised : February 15, 2020 ; Accepted : March 20, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 390 คน ได้มาโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน ประชากร จำนวน 15,148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมสูงกว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารการเปลี่ยนแปลง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study of the conditions in transformational management of small primary schools under Primary Educational Service Areas Office and 2) to comparison of the conditions in transformational management of small primary schools under Primary Educational Service Areas Office the decomposition for education and work experience. The sample of this study consisted of administrators under Primary Educational Service Areas Office of 390 people by using multistage random sampling from a population of 15,148 people. The tool used in research was a five-rating scale questionnaire with the reliability level at 0.97. The data analysis were analyzed by using a computer program.

¹ครูชำนาญการ โรงเรียนพิบูลสงครามเขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, Professional Level Teachers; Phibun Songkhro 1 School, The Lopburi Primary Educational Service Areas Office 1

²อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลสงครามเขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, Former director of Phibun Songkhro 1 School, The Lopburi Primary Educational Service Areas Office 1

The results were as follows: 1) The transformational management of small schools under Primary Educational Service Areas Office in overall very good, 2) The results of the comparison executives with a higher education bachelor degree, condition in transformational management of small primary schools in overall higher than executive has undergone a bachelor degree significant statistical level .05 and executives with experience of working are different, a condition transformational management of small primary schools as a whole is not difference.

Keywords : The Transformational Management, Primary Educational Service Areas Office

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวว่า การศึกษาหมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหมวด 1 มาตรา 6 คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 24 (3) กำหนดว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยกำหนดไว้ในหลักการ ข้อ 3 คือ ส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

แผนการศึกษาชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ให้ความสำคัญกับการนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนข้อเสนอปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่เน้นเป้าหมาย 3 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา ตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้กำหนดระยะเวลาดำเนินงานบริหารแผนสู่การปฏิบัติเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 แผนงานริบด่วน ระหว่างปี 2552-2554 ให้เร่งดำเนินการตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยให้มีการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาตามประเด็นเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ 1) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) แผนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) แผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา รวมทั้งควรมีการสร้างกลไกเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 2 ระหว่างปี 2552-2559 ให้เร่งดำเนินการตามนโยบายทั้ง 14 ด้านให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ เมื่อสิ้นสุดระยะที่ 1 และระยะที่ 2 รวมทั้งการเตรียมการวางแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ต่อไป

การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นปรากฏการณ์ทางการศึกษาที่ท้าทายผู้บริหารการศึกษาในทุกยุคสมัย กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบว่าอัตราการเกิดของประชากรได้ลดลงตามลำดับ ได้ส่งผลให้จำนวนประชากรในวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) ลดลง ซึ่งพบว่า ในช่วงปี 2545 - 2549 ลดลงจาก 55,792,636 คน เหลือ 55,505,594 คน ซึ่งลดลงถึง 287,042 คน คิดเป็นร้อยละ 4.96 ประกอบกับอัตราการย้ายของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมือง มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนที่เป็นตัวบ่อนให้แก่

โรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ 60,000 กว่าโรงเรียนลดลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนมากถึง 15,418 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ทั้งนี้ สพฐ. เตรียมที่จะทบทวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 40 คน ซึ่งมีทั้งหมด 3,389 โรงเรียน โดยจะพยายามยุบรวมหรือยกเลิกบางแห่งที่ไม่มีความจำเป็นแล้ว เพื่อไม่ให้โรงเรียนในกลุ่มนี้เป็นภาระทางงบประมาณและบุคลากรต่อไป แต่ไม่คิดปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาแต่อย่างใด การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ ซึ่งจากการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะปัญหาด้านการบริหาร พบว่า การจัดการศึกษาในอดีต รัฐบาลมุ่งเน้นการจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ที่มีประชากรอาศัยอยู่ เพื่อการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียน แต่ในปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวลดลง ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนขนาดเล็กอีกจำนวนหนึ่ง ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ห่างไกลความเจริญ พื้นที่บนภูเขาสูง บนเกาะ ชายขอบของประเทศ เป็นต้น ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนลักษณะดังกล่าว มีปัญหาในการเดินทางไปเรียน ทั้งโรงเรียนยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนอื่นๆ ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาอย่างไม่เป็นที่น่าพอใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ในยุคปัจจุบัน “การเปลี่ยนแปลง” เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้ได้รับความสนใจและให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น และเน้นความหมายของการเปลี่ยนแปลงในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างไปจากสภาพการณ์เดิมซึ่งสามารถกำหนดล่วงหน้า และสามารถจัดการหรือควบคุมให้เกิดผลหรือดำเนินไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ (มานิต ศุทธสกุล, 2546) การเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นสากลที่เกิดขึ้นกับองค์กร ไม่มีองค์กรไหนรอดพ้นได้โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงและยังสามารถกล่าวอีกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่รอดขององค์กรระยะยาว (จินตนา บุญบงการ และณัฐพันธ์ เชรนนท์, 2549) ในการที่องค์กรจะดำเนินต่อไปในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้น ไม่อาจปฏิเสธการปรับเปลี่ยนองค์กรได้ และเมื่อจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในองค์กรจะปล่อยให้เกิดขึ้นโดยไม่มีการบริหารจัดการก็คงเป็นเรื่องที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อองค์กรและบุคลากร ดังนั้นการบริหารจัดการกับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสนับสนุนให้การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในองค์กรนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและก่อความยากลำบากให้กับบุคลากรจะเป็นผลให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (มานิต ศุทธสกุล, 2546)

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต ตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 โรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดจะต้องมีการบริหารจัดการให้เกิดการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ปล่อยให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่จะพัฒนากลยุทธ์เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลง (Grove, 1997) นั่นคือผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพิจารณาผลงานที่ต้องการให้เกิดขึ้น และผลงานที่ปฏิบัติได้ในปัจจุบัน เพื่อหาทางให้ได้ผลงานเป็นไปตามที่ต้องการให้มากที่สุดในอนาคต โดยมีการวางแผนการเปลี่ยนแปลงไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ใครทำ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติจากปัจจุบันไปสู่อนาคตที่ต้องการ การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนจึงมีความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุง

ความสามารถในการทำงานเป็นทีม เปลี่ยนค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสมของบุคลากรองค์กร สร้างความเข้าใจอันดีทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ต่อองค์กรโดยรวม

ด้วยเหตุนี้การศึกษาสภาพของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อระบบการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สมมุติฐานงานวิจัย

1. การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีสภาพความเหมาะสมในระดับมาก
2. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการ คือ

1.1 ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก และศึกษา ทฤษฎี เอกสาร ตำราทางวิชาการ วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดของ Kotter & Cohen (2002) เป็นหลัก

1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานการศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ จำนวน 9 คน เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.3 กำหนดองค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยสังเคราะห์จากข้อ 1.1 และข้อ 1.2

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการ คือ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 15,148 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 390 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำแนกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลง ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.8 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.97

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการจะวัดนำมาพัฒนาแบบสอบถาม เพื่อให้เหมาะกับบริบทการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ กรณีตัวแปรที่มีผู้ทำการพัฒนาเครื่องมือวัดและทดลองใช้มาแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อความในเครื่องมือเหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา แล้วนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วพร้อมสรุปย่อโครงร่างวิทยานิพนธ์ โครงสร้างของแบบสอบถาม แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาทั้งหมด จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ความถูกต้องชัดเจนของภาษา และข้อเสนอแนะต่างๆ เพิ่มเติมโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีความเห็นสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามฉบับร่างจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการหรือวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 30 โรงเรียน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.97

สำหรับการแปลความหมายของแบบสอบถามการตรวจสอบ ตัวบ่งชี้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เพื่อจัดระดับของค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ไว้ คือ (Best, 1977)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	ระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	ระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนจำนวน 390 คน ทางไปรษณีย์ และการเก็บรวบรวมกลับคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประกอบด้วย

1. สร้างความตระหนักรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยเร็ว
2. สร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง
3. กำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม
4. สื่อสารวิสัยทัศน์นั้นแก่คนในองค์กร
5. ขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง
6. สร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นในเวลาอันสั้น
7. ดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
8. รักษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้คงอยู่
9. ภาวะความเป็นผู้นำ

2. ผลการศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ (100)
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี	170	43.59
ปริญญาตรีขึ้นไป	220	56.41
รวม	390	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 15 ปี	204	52.31
ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป	186	47.69
รวม	390	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 56.41 ส่วนต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 43.59 ในด้านประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 52.31 ส่วนตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 47.69

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพของการบริหารการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การบริหารการเปลี่ยนแปลง	ระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างความตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยเร็ว	4.38	0.43	มาก
2. การสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.37	0.42	มาก
3. การกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม	4.34	0.48	มาก
4. การสื่อสารวิสัยทัศน์นั้นแก่คนในองค์กร	4.32	0.50	มาก
5. การจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง	4.34	0.53	มาก
6. การสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นในเวลาอันสั้น	4.27	0.51	มาก
7. การดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	4.44	0.51	มาก
8. การรักษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้คงอยู่	4.34	0.49	มาก
9. ภาวะความเป็นผู้นำ	4.45	0.48	มาก
รวม	4.36	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ภาวะความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.48) และองค์ประกอบอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51) การสร้างความตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยเร็ว ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นในเวลาอันสั้น ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.51)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารการเปลี่ยนแปลง	ระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น				t	Sig
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป			
	และปริญญาตรี					
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การสร้างความตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่จะต้องทำโดยเร็ว	4.37	0.45	4.39	0.41	0.41	.67
การสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.32	0.43	4.42	0.40	2.22*	.03
การกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม	4.28	0.49	4.38	0.46	2.09*	.04
การสื่อสารวิสัยทัศน์นั้นแก่คนในองค์กร	4.28	0.54	4.36	0.46	1.39	.16
การขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง	4.27	0.55	4.40	0.50	2.25*	.02
การสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นในเวลาอันสั้น	4.25	0.50	4.29	0.52	0.76	.44
การดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.53	4.48	0.45	2.01*	.04
การรักษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้คงอยู่	4.27	0.49	4.39	0.49	2.17*	.03
ภาวะความเป็นผู้นำ	4.36	0.56	4.49	0.46	2.40*	.02
รวม	4.31	0.40	4.40	0.39	2.14*	.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารการเปลี่ยนแปลง	ระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น				t	Sig
	ต่ำกว่า 15 ปี		ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การสร้างความตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่จะต้องทำโดยเร็ว	4.40	0.42	4.36	0.44	0.97	.33
การสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.38	0.39	4.36	0.44	0.39	.69
การกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม	4.34	0.46	4.34	0.50	0.02	.98
การสื่อสารวิสัยทัศน์นั้นแก่คนในองค์กร	4.35	0.51	4.31	0.49	0.66	.50
การขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง	4.33	0.52	4.36	0.54	0.44	.66

ตาราง 4 (ต่อ)

การบริหารการเปลี่ยนแปลง	ระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น				t	Sig
	ต่ำกว่า 15 ปี		ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นในเวลาอันสั้น	4.27	0.51	4.28	0.52	0.13	.89
การดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.50	4.46	0.47	0.86	.38
การรักษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้คงอยู่	4.31	0.49	4.37	0.50	1.07	.28
ภาวะความเป็นผู้นำ	4.38	0.57	4.50	0.43	2.29*	.02
รวม	4.35	0.39	4.37	0.41	0.42	.67

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมสูงกว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้

1.1 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรีขึ้นไป และในด้านประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งการศึกษาและประสบการณ์การทำงานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่งผลให้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็กสูงขึ้น

1.2 ผลการพิจารณาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะความเป็นผู้นำ แสดงว่า โรงเรียนขนาดเล็กผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ และเน้นความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งควรสร้างความยิ่งใหญ่ให้กับองค์กรได้อย่างยาวนานมากกว่า การหวังผลระยะสั้น และคุณสมบัติของภาวะความเป็นผู้นำที่สำคัญคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะทางการบริหาร คือ เป็นนักคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นนักวางแผนงานและโครงการต่างๆ เป็นนักตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นผู้เข้าใจการจัดองค์กร และการจัดรูปร่าง เป็นผู้มีศิลปะในการจูงใจและลดกระแส

ความขัดแย้งและการต่อต้าน จึงจะทำให้การบริหารการเปลี่ยนแปลงประสบผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับสมบรูณ์ นนทสกุล (2548) ที่กล่าวถึงปัจจัยสนับสนุนให้การเปลี่ยนแปลงสำเร็จ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบสารสนเทศ ครู บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ยึดแนวทางประชาธิปไตย การบริหารองค์กรที่ทันสมัย มีคุณธรรมและจริยธรรม มีทักษะในการประสานงาน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับคำกล่าวของชิตชนก ศุภาโรตม (2550) ที่ได้กล่าวว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่มีคุณสมบัติสำคัญ คือ แสดงวิสัยทัศน์ให้เห็นถึงความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง โดยใช้ความเป็นผู้รู้ผู้ชำนาญการ และสร้างการรับรู้และอธิบายถึงผลดีผลเสียจากการเปลี่ยนแปลง คูณซ์ โอดอนเนล และเวียร์ริช (Koontz, O'Donnell & Weihrich, 1996) ได้เสนอความคิดว่า ทักษะของภาวะความเป็นผู้นำจะต้องประกอบไปด้วย ความสามารถในการใช้อำนาจ (Power) ความเข้าใจในธรรมชาติของคนในด้านความต้องการของมนุษย์ และความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาทำงานด้วยความเต็มใจ

2. จากผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมสูงกว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้

2.1 การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี แสดงว่าผลของระดับการศึกษาที่มีความสำคัญโดยเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ และความสามารถในการดำเนินการบริหารการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ได้ดี และมีภาวะความเป็นผู้นำสูง การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียนการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพของบุคลากรและแสดงถึงการมีประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนที่จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพที่พึงปรารถนาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วยังต้องยึดเป้าหมายของนโยบายของหน่วยงาน และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย สอดคล้องกับคอสเตอร์ (Coster, 2000) ที่ศึกษา เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการบูรณาการในพื้นที่ห่างไกล พบว่า การบูรณาการเอาเทคโนโลยีเข้าสนับสนุนการประกันคุณภาพในโรงเรียนก่อให้เกิดความร่วมมือและร่วมกันทำงานในโรงเรียนห่างไกลมากขึ้น คณะกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนมีความร่วมมือในการแสวงหาการประกันคุณภาพ และสอดคล้องกับอุดม ธารณะ (2553 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทในการสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รองลงมาคือ ด้านบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และด้านบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางการบริหาร ขนาดของสถานศึกษา และการผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางการบริหาร พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการบริหารการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การใช้ประสบการณ์ของผู้บริหารต้องมีความหลากหลาย เพื่อสามารถนำโรงเรียนสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยกันทั้งนั้นไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ดังนั้นในการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบไปใช้ทั้งหมด หรืออาจเริ่มต้นจากการนำองค์ประกอบบางองค์ประกอบไปใช้ก่อน เช่น ภาวะความเป็นผู้นำ เพราะองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรก การบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นสิ่งที่สำคัญ โรงเรียนจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการบริหารทั้งสิ้น จุดมุ่งหมายที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ คุณธรรม และคุณสมบัติเฉพาะ ลักษณะของการบริหารจึงเป็นเครื่องมือที่ควบคุมและกว้างขวางมาก การที่จะทำให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่เรื่องง่าย ความสลับ ซับซ้อนและความละเอียดประณีตในเนื้อหาวิชาต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารน่าจะวางแผนทางปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งอาจจะแตกต่างจากแนวคิดของผู้ปฏิบัติการสอนในแต่ละสาระวิชา สอดคล้องกับกิมดา วาจาสัตย์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชลบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลาง ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น และผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกับผู้ที่มีประสบการณ์น้อย มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบ ไปใช้ทั้งหมดหรืออาจเริ่มต้นจากการนำองค์ประกอบบางองค์ประกอบไปใช้ก่อน เช่น การสร้างความตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยเร็ว และการสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะทั้งสององค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรก

2. หน่วยงานทางการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างๆ สามารถนำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการตรวจสอบ ประเมินเพื่อการพัฒนาการบริหารโรงเรียนในสังกัดของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็ก นอกเหนือจากองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบนี้

2. ควรมีการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนขนาดเล็กกับสถานศึกษาในขนาดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิมดา วาจาสัตย์. (2555). ปัญหาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา บุญบังการ และณัฐพันธ์ เจริญนันท์. (2549). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท.
- ชิดชนก ศุภโรตม. (2550). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่โรงเรียน ICT สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มานิต ศุภสกุล. (2546). การบริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมในการเปลี่ยนแปลง. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมองค์กรและการจัดการการตลาด. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมบุญ นนทสกุล. (2548). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

ปี 2551 – 2553. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). ตารางจำนวนโรงเรียน นักเรียน ครู และห้องเรียน สังกัด

สพฐ. ปีการศึกษา 2557. [Online]. Available : <http://www.bopp-obec.info/home>.

[2558, มิถุนายน 1].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

อุดม ธารณะ. (2553). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

Best, John w. (1977). **Research in Education**. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc.

Coster, Uan Philip David Adria. (2000). **School Accreditation : Towards an Integrated Approach**

in Remete District. [Online]. Available : <https://s3.amazonaws.com/academia.edu>.

documents/45781865. [2015, July 1].

Grove, Karen Sue. (1997). **Architecture for a Resilient Organization: Survive, Grow**

And Prosper in a Downsized Environment. . [Online]. Available : www.UMI/Dissertation.

[2015, July 1].

Kotter, J.P. & Cohen, D. S. (2002). **The Heart of Change**. Boston, Massachusetts : Harvard

Business School Press.

Koontz Harold, O'Donnell Cyril & Heinz Weihrich. (1996). **Management**. New York : Prentice Hall Inc.

**การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด โดยใช้บทเรียน e-Learning
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม**
**THE DEVELOPMENT OF MUSICAL INSTRUMENT PRACTICE SKILLS BY USING
E-LEARNING LESSONS FOR GRADE 4 STUDENTS AT SARASAS WITAED
SAI MAI SCHOOL**

สุคนธ์ทิพย์ ณ เชียงใหม่¹, และวารินทร์พร พันเฟื่องฟู²

Sukanthip Na Chiangmai¹ and Varinporn Funfuengfu²

*Corresponding author Email : dr.varinporn@gmail.com

(Received : January 10, 2020 ; Revised : February 10, 2020 ; Accepted : March 23, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด โดยใช้บทเรียน e - Learning ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 และ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล การปฏิบัติเปียโนคีย์บอร์ดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้อง โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ใช้การสุ่มแบบเลือกเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) บทเรียน e-Learning 3) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติคีย์บอร์ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test) แบบ dependent

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลของทักษะการปฏิบัติคีย์บอร์ด หลังเรียนโดยใช้บทเรียน e-Learning ของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.57 พบว่า คะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การทดสอบคะแนนของผู้เรียนมีคะแนนก่อนเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 3.23 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 8.03 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสอง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทักษะการปฏิบัติคีย์บอร์ด, บทเรียน e-Learning

Abstract

The purpose of this research were 1) to develop the keyboard skills of the primary students grade 4 through the use of the E-Learning, 2) to study the achievement of the students learning of subject titled International music. The sample consisted of 35 Prathom suksa 4 students,

¹นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, Graduate Diploma (Teaching Profession), Saint John's University

²ผศ. ดร. ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, Asst. Prof. Dr., Department of General Education, Lopburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

1 room, Sarasas Witaed Sai Mai School, Bangkok, the 2nd semester of the academic year 2019, using random sampling. The research instruments include the learning plans, e-Learning, pre-test and post-test measure, the measure of keyboard skills. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and dependents t-test.

The research finding were as follows :

1. The effect of keyboard practice skills after studying by using e-Learning lessons, the learners got an average score of 19.11 points, representing 95.57 percent after learning by e-Learning was significantly higher than before learning at the .05 level.

2. The test scores of the students have an average pre-test score 3.23 and post-test average of 8.03 points after learning by e-Learning was significantly higher than before learning at the .05 level.

Keywords : Keyboard Skills, E-Learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาดนตรี ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระสำคัญที่เป็นลักษณะเฉพาะทางการศึกษาจึงจัดวิชาดนตรีไว้ในกลุ่มของวิชาศิลปะ เพราะวิชาดนตรีสนับสนุนการทำงานร่วมกันของร่างกายและสมอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญสำหรับวิชาที่เป็นพื้นฐาน ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ดนตรีและศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงามมีสุนทรียภาพ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางดนตรีจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (สุธีระ เดชคำภู, 2560 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มาตรา 63-69 สรุปได้ว่า หน้าที่ในส่วนหน้าที่จะต้องทำให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ 1) ครูต้องทำการผลิต สื่อ ตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและทันสมัย 2) ครูต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและผู้ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) ครูต้องมีความถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ฉะนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้จึงควรมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้มาก โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่นการใช้สื่อการสอน เพื่อนำเสนอเทคนิคการฝึกหัดด้านดนตรีจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 37-38)

ทั้งนี้ในด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้ดนตรีและศิลปะนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีการสอนทั้งด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อธิบายรายละเอียดต่างๆแล้วให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนซ้ำๆบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญ สิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยการสอนของครูได้ผลดีขึ้นก็คือ สื่อการสอนที่ครูสามารถจัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนสนใจ เข้าใจ ในเนื้อหาการเรียนรู้ได้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นสื่อของจริงวีดิทัศน์ ซีดีรอม หนังสือ ฯลฯ และเนื่องด้วยในชั้นเรียนนักเรียนจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหา คือ ครูไม่สามารถสอนนักเรียนแบบตัวต่อตัวได้อย่างทั่วถึง ขาดแคลนครูผู้สอน อีกทั้งในด้านของเวลาที่มีจำกัด จำนวนเครื่องดนตรีที่มีจำกัดและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล นักเรียนบางคนเรียนรู้ได้ไว บางคนเรียนรู้ได้ช้า ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดนตรีต่ำ สอดคล้องกับอรนุช บุญถนอม (2542 : 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนคีย์บอร์ดสำหรับนักเรียนนั้นจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและเหมาะสม วิธีการ

เรียนการสอนที่ติดกับความเจริญก้าวหน้าของ เทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัย ในสังคมปัจจุบันครูผู้สอนทำหน้าที่คอยกำกับดูแล ให้คำปรึกษาและแนะนำส่งเสริมให้นักเรียนมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ จากการสำรวจสภาพการเรียนการสอนเปียนและคีย์บอร์ด ในปัจจุบันการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังคงดำเนินในรูปแบบครูเป็นศูนย์กลาง ไม่กระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน การนำเสนอ สื่อการสอน คีย์บอร์ดมีอยู่ในวงจำกัด ขาดสื่อสมัยใหม่ ดังวิธีการสอนจึงไม่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้ มีเทคโนโลยีเกี่ยวกับการศึกษามากมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อ มัลติมีเดียเพื่อการเรียนการสอน สื่ออินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างไม่จำกัด รวมไปถึงอุปกรณ์การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และอินเทอร์เน็ตสำหรับภายในองค์กร การศึกษาหรือโรงเรียน สถานที่ต่างๆ อีกนับไม่ถ้วน จึงทำให้เกิดสื่อมัลติมีเดียขึ้นมาอย่างมาก การเรียนการสอนโดยใช้เว็บเป็นหลักเป็นการจัดการเรียนที่มีสภาพการเรียนต่างไปจากรูปแบบเดิม การเรียนการสอนแบบนี้อาศัยศักยภาพและความสามารถของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการนำเอาสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยี มาช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน ให้เกิดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลและเชื่อมโยงเครือข่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกสถานที่และทุกเวลา การจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ มีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-based Instruction) การฝึกอบรมผ่านเว็บ (Web-based Training) การเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์เว็บ (www-based Instruction) การสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เป็นต้น (สุธีระ เตชคำภู, 2560 : 3)

ถนอมพร เลาหงส์แสง (2547) ได้กล่าวถึง ความหมายของ e-Learning ว่าหมายถึง การเรียนเนื้อหาหรือสารสนเทศสำหรับการสอนหรือการอบรม ซึ่งใช้การนำเสนอด้วยตัวอักษร ภาพนิ่งผสมผสานกับการใช้ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์และเสียง โดยอาศัยเทคโนโลยีของเว็บ (Web Technology) ในการถ่ายทอดเนื้อหา รวมทั้งใช้เทคโนโลยีการจัดการหลักสูตร (Course Management System) ในการบริหารจัดการงานสอนต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับกรท รัชตฤงคารสกุล (2555 : 409) สื่อประเภทมัลติมีเดียเป็นสื่อที่มีการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน มีภาพ สี ประกอบฉากในบทเรียนและการออกแบบที่ดึงดูดความสนใจและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งยังแตกต่างจากสื่อหรือหนังสือเรียนปกติที่มีแต่ตัวหนังสือ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถกลับมาเรียนรู้ หรือทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองตามความต้องการ ดังนั้น สื่อ e-Learning จึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีประโยชน์ สามารถช่วยลดภาระงานของครู สามารถสรุปเนื้อหา กำหนดเวลา และรายละเอียดต่างๆ ได้ล่วงหน้า ช่วยจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนจะรู้สึกสนุกสนานน่าสนใจ น่าตื่นต่อนต่อการเปลี่ยนภาพ เสียง แสง สี และความหลากหลาย เพราะมีทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงเหมือนจริง ภาพยนตร์ ทำให้สื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้นสามารถสอนผู้เรียนพร้อมๆ กันได้เป็นจำนวนมากช่วยในการสาธิตได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น บทเรียนออนไลน์จึงเป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละรายวิชาจะจัดทำขึ้นสำหรับวิชานั้นๆ บทเรียนออนไลน์จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคลนอกจากนี้แล้วยังทราบผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย เพราะผู้เรียนสามารถกลับไปศึกษาเรื่องที่ตนเองยังไม่เข้าใจใหม่ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะทำให้เพื่อนเสียเวลาคอยหรือตามเพื่อนไม่ทัน สำหรับผู้ที่เรียนไม่สำเร็จ แต่จะทำให้ผู้เรียนกลับไปศึกษาเรื่องเดิมนั้นใหม่จนผลการเรียนได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่ใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี และใช้พัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียนและคีย์บอร์ด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีเปียนและคีย์บอร์ดได้ อันจะเป็นการปลูกฝังทักษะที่จะนำไปสู่การเรียนดนตรีระดับสูงขึ้นไปและยังเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่ต้องการเรียนดนตรีในรูปแบบใหม่ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติศิลป์บอร์ด โดยใช้บทเรียน e-Learning ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล การปฏิบัติเปียโนและคีบอร์ดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมุติฐานงานวิจัย

1. นักเรียนที่ใช้บทเรียน e-Learning พัฒนาความสามารถการปฏิบัติศิลป์บอร์ดสูงขึ้น และมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนที่ใช้บทเรียน e-Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวน 245 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้อง โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทเรียน e-Learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีบอร์ด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. บทเรียน e-learning
3. แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล จำนวน 10 ข้อ
4. แบบวัดความสามารถการปฏิบัติด้านคีบอร์ด เป็นแบบวัดประเมินตามเกณฑ์ (Scoring Rubric)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล เรื่อง การพัฒนาทักษะการปฏิบัติศิลป์บอร์ด
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 1.2 กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและสภาพของผู้เรียน โดยศึกษาเนื้อหาวิชา เรื่อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี และกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชา
 - 1.3 สร้างแผนจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล เรื่อง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อสร้างแผนจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ใช้เวลาเรียน 8 คาบเรียนดังนี้

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเปียโนและคีบอร์ด	จำนวน 1 คาบ
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านโน้ตเปียโนและคีบอร์ดเบื้องต้น	จำนวน 2 คาบ
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง อธิบายบทบาททางทำนองและการวางมือที่ถูกต้อง	จำนวน 1 คาบ

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การบรรเลงเปียโนและคีย์บอร์ด 1 บทเพลง จำนวน 4 คาบ

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้คะแนนความสอดคล้อง และนำข้อมูลที่รวบรวมมาก จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.6 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำแผนการจัดการเรียนรู้ไป ใช้ดำเนินการวิจัยต่อไป

2. บทเรียน e- Learning เรื่องการพัฒนาทักษะการปฏิบัติคีย์บอร์ด

2.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้าง บทเรียน e - learning

2.2 ดำเนินการสร้างบทเรียน e-Learning เรื่อง การพัฒนาทักษะการปฏิบัติคีย์บอร์ด โดยกำหนดเนื้อหา จากแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 นำแบบเรียน e-Learning นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้อง ของเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.4 นำแบบเรียน e-Learning เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้คะแนนความสอดคล้อง และนำข้อมูลที่รวบรวม มากจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่า เท่ากับ 0.6 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.5 นำบทเรียน e-Learning ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำบทเรียน e-Learning ไปใช้ดำเนินการวิจัยต่อไป

3. แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ทางการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน วัดทางการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล

3.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อวิเคราะห์ และวัดความสามารถด้านต่างๆ เช่น ด้านความรู้-ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้

3.3 สร้างแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องการปฏิบัติคีย์บอร์ด เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน นำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำ

3.5 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้คะแนนความสอดคล้อง และนำข้อมูลที่ รวบรวมมากจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.6 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3.6 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบทดสอบก่อน -หลังเรียน ไปใช้ดำเนินการวิจัยต่อไป

4. แบบวัดความสามารถการปฏิบัติคีย์บอร์ด

4.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้างแบบ วัดความสามารถการปฏิบัติคีย์บอร์ด

4.2 กำหนดเกณฑ์เนื้อหาในการให้คะแนน เนื้อหาที่จะวัดและเลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัดทักษะความสามารถ

4.3 สร้างแบบวัดความสามารถการปฏิบัติคีบอร์ด ซึ่งมีหัวข้อในการประเมิน 4 หัวข้อ คือ ท่าทางการนั่ง และการวางมือที่ถูกต้อง การปฏิบัติเล่นโน้ตเพลงในมือขวา การปฏิบัติเล่นโน้ตเพลงในมือซ้าย และการเล่นโน้ตเพลงตรงตามจังหวะโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

4.4 นำแบบวัดความสามารถการปฏิบัติคีบอร์ด เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนความสอดคล้อง และนำข้อมูลที่รวบรวมมาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.6 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

4.5 นำแบบวัดความสามารถการปฏิบัติคีบอร์ด ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้รายงานสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ เพื่อเก็บข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่สลับข้อและสลับตัวเลือก ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
4. ทดสอบความสามารถการปฏิบัติคีบอร์ด เรื่อง การบรรเลงบทเพลงคีบอร์ด 1 บทเพลง
5. นำข้อมูลหรือคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพัฒนาทักษะการปฏิบัติคีบอร์ด โดยใช้บทเรียน e-Learning ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียน e-Learning เรื่อง การพัฒนาทักษะการปฏิบัติคีบอร์ด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. ประมวลผล แปลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติคีบอร์ด โดยใช้บทเรียน e-Learning ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม พบว่า การทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.57 และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียน e-Learning เรื่อง การพัฒนาทักษะการปฏิบัติคีบอร์ด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การทดสอบคะแนนของผู้เรียนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 8.03 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสอง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติศัลยกรรม โดยใช้บทเรียน e-Learning ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตสาธิตวิทยาสายไหม พบว่า การทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.57 อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิต ศรีงาน (2552 : 56) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมดนตรีสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ควรใช้สื่อการเรียนด้านมัลติมีเดียเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์ที่ชัดเจนเกิดความสนใจที่เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร สุวรรณศรี (2541) การสร้างเทปวีดิทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยสร้างบทเรียนเทปวีดิทัศน์สำหรับประกอบการสอน วิชา ดนตรี เรื่องการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนเทปวีดิทัศน์ประกอบการสอน วิชาดนตรี เรื่อง การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการเรียนรู้สูงขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อน-หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียน e-Learning เรื่องการพัฒนาทักษะการปฏิบัติศัลยกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะบทเรียน e-Learning เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้กระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งจากความแปลกใหม่ของบทเรียน และการได้ลงมือปฏิบัติ เป็นตัวกระตุ้นนักเรียนให้อยากเรียนตลอดเวลา เมื่อจบบทเรียนสามารถฝึกปฏิบัติหรือทบทวนได้ด้วยตนเองโดยใช้บทเรียน e-Learning เป็นการสนองต่อการเรียนรู้รายบุคคลได้เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชนา รักยินดี (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น 1) บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.20/75.06 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการปฏิบัติการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นเกมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 85.20 อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง โดยศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียน e-Learning ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เข้าใจ เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดและเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้พร้อม เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
2. สำหรับนักเรียนที่เรียนดีหรือเก่งมักจะทำกิจกรรมจบเร็วกว่านักเรียนที่เรียนอ่อนดังนั้นจึงมีเวลาว่าง ครูควรหากิจกรรมอื่นนอกเหนือจากบทเรียนมาเสริมให้นักเรียนกลุ่มนี้ หรือให้คำแนะนำกับเพื่อนนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า
3. นักเรียนสามารถศึกษาบทเรียน e-Learning ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนในชั่วโมงเรียน หรือใช้เป็นแหล่งในการค้นคว้าข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาบทเรียน e-Learning โดยศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาและที่มีผลต่อทักษะการบวนการคิด

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียน e-Learning และการจัดการเรียนรู้โดยวิธีอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ถนอมพร เลาหจรัสแสง .(2545). Design e-learning : หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- สุธีระ เดชคำภู. (2560). การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีย์บอร์ด โดยใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กรกต ธัชศฤงคารสกุล (2555, มกราคม-เมษายน). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง ดนตรีจีนบางหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเจ็ญท้าว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร. 5 (1), 394-411.
- อรนุช บุญถนอม. (2542). การพัฒนาชุดการสอนเรื่องคีย์บอร์ดเบื้องต้นวิชาดุริยางค์สากลสำหรับนักเรียนชั้นนาฏศิลป์ขั้นต้น. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุจิต ศรีงาน (2552). แนวทางการพัฒนาการจัดการกิจกรรมดนตรีสากลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- บ้งอร สุวรรณศรี. (2541). การสร้างเทปวีดิทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีเรื่อง การฝึกปฏิบัติซอวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชาสถายในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชันษา รักยินดี. (2556). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นคีย์บอร์ดเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตรุณราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน

ROYAL REWARDED BUDDHIST ORIENTED SCHOOLS

ราตรี รัตนโสภา¹, พระมหาญาณวัณฺณ ธิตวาทโน², สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย³

Ratee Rattanasopha, Phramahayannawat Thitavaddhano, and Suddhipong Srivichai

*Corresponding author Email : ratee@hotmail.com

(Received : January 12, 2020 ; Revised : February 8, 2020 ; Accepted : March 24, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและประเภทของโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวิถีพุทธมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แบ่งเป็น 5 ยุค โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทานต้องประกอบด้วยหลักพุทธธรรม ดังนี้ 1) อิทธิบาท 4 หลักธรรมเพื่อความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) ฉันทะ ความพอใจในสิ่งที่ตนมี ตนเป็น ไม่ต้องการอยากได้ ใครมีมากเกินไป ซึ่งจะนำมาสู่ความโลภ (2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ไม่ย่อท้อง่ายๆ เมื่อพบกับอุปสรรค (3) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ ไม่ลี้เลืกความตั้งใจง่ายๆ มีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นๆ (4) วิมังสา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบในสิ่งที่ทำนั้น 2) สังคหวัตถุ 4 หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ประกอบด้วย (1) ทาน การให้ การเสียสละ (2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน (3) อัตถจริยา การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติดในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ และ 3) ขวราวาสธรรม 4 หลักธรรมสำหรับการครองชีวิตที่ดีของฆราวาส ประกอบด้วย (1) สัจจะ ซื่อสัตย์ต่อกัน (2) ทมะ รู้จักข่มจิตของตน (3) ขันติ ความอดทน (4) จาคะ รู้จักเสียสละ การมีน้ำใจไม่หวงแหนของกินของใช้ต่างๆ

คำสำคัญ : โรงเรียนวิถีพุทธ, พระราชทาน

Abstract

The purpose of this academic paper was to study the history and types of Buddhist Oriented Schools. The Buddhist Oriented Schools had evolved since 2002, divided into 5 eras. Royal rewarded Buddhist Oriented Schools consist of the following principles of Buddhism, 1) Four Rddhippada : Dhamma for successful; (1) Chanda : being satisfied with what he or she does not want to want, desire too much which will lead to greed, (2) Viriya : diligence in that matter not easily discouraged when encountering obstacles, (3) Citta : do not give up intention in the middle, simple, concentrate on that thing, (4) Vāmaṣṣā : investigation; examination; reasoning; testing, 2) Four Saṅgahavattu : bases of social solidarity; bases of sympathy; acts of doing favours; principles of service; (1) Dāna : alms, giving, sacrifice (2) Piyavācā : words spoken, which are words spoken in a

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, Master of Education Degree in Buddhist Educational Administration Educational, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, Asst. Prof. Dr., Program in Buddhist Educational Administration Educational, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, Assoc. Prof. Dr., Program in Buddhist Educational Administration Educational, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

sweet and pleasant manner (3) Atthacariyā: useful conduct; rendering services; life of service; doing good) (4) Samānattatā : even and equal treatment; equality consisting in impartiality, participation and behaving oneself properly in all circumstances, and 3) Gharāvāsa-dhamma : virtues for a good household life; (1) Sacca : truth and honesty, (2) Dama : taming and training oneself; adjustment; self-development, (3) Khanti : tolerance; forbearance; perseverance, Patience, (4) Cāga : liberality; generosity.

Keywords : Buddhist Oriented School, Royal Rewarded

บทนำ

โรงเรียนวิสุทธิพุทธมิตติวิวัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แบ่งเป็น 5 ยุค ที่ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารจากส่วนวางแผนและพัฒนาศึกษาอบรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2560) และฝ่ายบริการศึกษาอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2554) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548-2550 โดยแรกเริ่มรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน 10,000,000 บาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่เข้าไปสอนในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณ 600 รูป ภายหลังต่อมาจากการที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และมีการประชุมร่วมกัน พบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระสอน ฯ ไปสอนในโรงเรียน เฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่น้อยกว่า 58,073 รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิสุทธิพุทธ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่า 10,000 แห่ง

ดังนั้น กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นและบริบทที่เกี่ยวข้องทุกด้าน แล้วจึงได้มีแนวคิดที่จะขยายพระสอน ฯ ให้เข้าไปสอนโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ คือ 1 ตำบล ต่อ 1 พระสอน ฯ โดยจะขยายเพิ่มขึ้นอีก 4,000 รูปเป็นการนำร่อง จากนั้นได้เสนอของบประมาณกลางจากรัฐบาล เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายของพระสอน ฯ จำนวน 4,000 รูป รูปละ 2,000 บาทต่อเดือน และเป็นค่าดำเนินการจัดทำหนังสือ อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลโครงการ เพื่อให้สาธารณชนทั่วประเทศเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ผู้เรียนได้แก่ เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนพระสอน ฯ ให้มากขึ้นเป็น 20,000 รูป เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ตามเป้าหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณธรรมควบคู่กับการพัฒนาทุกด้านอย่างองค์รวม โดยมีการส่งเสริมโครงการโรงเรียนวิสุทธิพุทธ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธ เพื่อเป็นเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธ โดยกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธไว้อย่างชัดเจน ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายคณะแล้ว ตัวชี้วัด จะประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านผลผลิตและมาตรฐานด้านผลกระทบ

ดังนั้นการที่จะเป็นโรงเรียนพระราชทานจึงมีความเป็นมาและตัวชี้วัดให้การดำเนินโรงเรียนให้เป็นไปตามโรงเรียนวิสุทธิพุทธให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของโรงเรียนทั่วไป เพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นเยาวชนที่มีคุณธรรมในชีวิตเพื่อให้โรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพในการสอนและพัฒนาโรงเรียนยิ่งขึ้น

โรงเรียนวิสุทธิพุทธพระราชทาน

ความเป็นมาและประเภทของโรงเรียนวิสุทธิพุทธ โรงเรียนวิสุทธิพุทธมิตติวิวัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แบ่งเป็น 5 ยุค ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารจากส่วนวางแผนและพัฒนาศึกษาอบรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2560)

และฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2554) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ สรุป ได้ดังนี้

ยุคที่ 1 กำเนิดวิถิปุทธ (พ.ศ.2545 - 2550) พ.ศ.2545 - 2546 แนวคิดโรงเรียนวิถิปุทธ สืบเนื่องจากที่ กระทรวงศึกษาธิการประชุม เรื่อง “หลักสูตรใหม่ เด็กไทยพัฒนา” ขึ้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ให้เกียรติเป็นประธาน ที่ประชุมได้หารือถึงโรงเรียนที่จัด การศึกษา เพื่อสนองตอบความสามารถที่แตกต่างกันของบุคคล เพื่อนำพาเด็กและเยาวชนไทยก้าวทัน ความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยในที่ประชุม ศ.ดร. ชัยอนันต์ สมุทรวณิช เสนอให้มีการนำหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา มาบูรณาการกับการ บริหารจัดการในโรงเรียน

โดยหลังจากการประชุม กระทรวงศึกษาธิการได้นำความเห็นของที่ประชุมมาหารือต่อ อีกหลายครั้ง ในเวลา ต่อมา ในต้นปี พ.ศ. 2546 ดร. สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะ ได้ไปกราบขอ คำแนะนำเรื่องการจัดโรงเรียนวิถิปุทธจากพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุต ปยุตโต) ณ วัดญาณเวศกวัน และต่อมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประชุมเรื่องโรงเรียนวิถิปุทธเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดอีกหลายครั้ง โดยมีพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมประชุมระดมความคิดด้วย

จากการประชุมดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิปุทธ เบื้องต้น ในสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ 1. ภาพสรุปโรงเรียนวิถิปุทธ 2. กรอบความคิด รูปแบบโรงเรียนวิถิปุทธ 3. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถิปุทธ

ซึ่งดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในทางคุณค่าแท้ ใช้ กระบวนการทางวัฒนธรรมแสง ปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิตโดยมี ผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรแห่งการพัฒนา ภายใต้ปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ

เมื่อกำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงานโรงเรียนวิถิปุทธเรียบร้อยแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เริ่ม ประชาสัมพันธ์และรับสมัครโรงเรียนที่สนใจที่จะเป็นโรงเรียนวิถิปุทธ จัดให้มีการประชุมพิเศษ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนได้เข้าใจแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถิปุทธ ซึ่งเป็น โรงเรียนรูปแบบหนึ่งใน 5 รูปแบบ ที่ กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น มุ่งพัฒนาให้เป็นนวัตกรรมแห่ง การพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับจุดเน้นการ พัฒนาของประเทศในสมัยนั้น คือ

1. โรงเรียนวิถิปุทธ
2. โรงเรียนในกำกับของรัฐ
3. โรงเรียนสองภาษา
4. โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
5. โรงเรียนต้นแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(ICT)

โรงเรียนวิถิปุทธนี้ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นได้มอบหมายให้ ดร.กมล รอดคล้าย ดร.ไพรัช สู่แสน สุข ดร.บรรเจตพร รัตนพันธุ์ เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการและได้รับความเมตตาจากสมเด็จพระพุทธาจารย์ วัดสระเกศ สมเด็จพระมหาธีรราชวังมณฑลจารย์ วัดปากน้ำ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต) และรอง ศาสตราจารย์บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ เป็นที่ปรึกษาโดยโรงเรียนวิถิปุทธมีจุดเน้นที่จิตวิญญาณ เป็นการเรียนรู้รากเหง้าของ ภูมิปัญญาไทย คือหลักธรรมพระพุทธศาสนาอันทรงคุณค่าให้ผสมผสานกับการปฏิรูปการเรียนรู้

การดำเนินการในระยะแรกของโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ เดือนพฤษภาคม 2556 มีโรงเรียน ที่สมัครใจเข้า ร่วมโครงการประมาณ 80 โรงเรียน มีทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จากนั้น มีโรงเรียนในโครงการในปี พ.ศ. 2546 ประมาณ 272 โรงเรียน

พ.ศ.2547 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นการดำเนินการส่งเสริมวัดกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ระบบสมัครใจ ตามแต่ละสถานศึกษาจะพิจารณาดำเนินการตามบริบทของโรงเรียน เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง แต่จากผลการดำเนินการที่ส่งผลดีต่อผู้เรียน ผู้บริหาร คณะครู และชุมชนบ้าน วัด ในบริบททางวัฒนธรรมทำให้การดำเนินการตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นที่สนใจจากสถานศึกษาจำนวนมาก

จากการที่ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 13/2547 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ประราชว่า หากเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ให้การสนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ บ้านเมือง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิต โดยส่วนรวมของประชาชน

มหาเถรสมาคมจึงมีมติเห็นชอบ ให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับส่งเสริมและสนับสนุน โรงเรียนวิถีพุทธ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560) ให้ทุกโรงเรียนมีกรรมการโรงเรียนวิถีพุทธ และมีผู้รู้ทางศาสนา (พระสงฆ์ หรือฆราวาส) เป็นที่ปรึกษาโรงเรียน ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธใหม่ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดทำชุดสื่ออบรมทางไกลให้โรงเรียนดำเนินการอบรมเอง โดยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งทั้งจบแต่ละหัวข้อ และก่อนจบการอบรมทางไกลให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนร่วม แลกเปลี่ยน เรียนรู้ โดยนิมนต์พระสงฆ์ซึ่งเป็นกรรมการ มาร่วมวางแผนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

พ.ศ. 2548 สพท. และโรงเรียนร่วมกันคัดเลือกโรงเรียนวิถีพุทธ ที่ดำเนินการได้ดี มีความก้าวหน้า มีกิจกรรมน่าสนใจ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมแก่โรงเรียนอื่นๆ โดย ให้ชื่อว่า "โรงเรียนวิถีพุทธกัลยาณมิตร" จำนวน 206 โรงเรียน (คิดสัดส่วนตามจำนวนโรงเรียนวิถีพุทธ ในแต่ละ สพท.)

ยุคที่ 2 โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ (พ.ศ.2550 - 2552) พ.ศ. 2550 สพท. และโรงเรียนร่วมกันคัดเลือกโรงเรียนที่ดำเนินการได้ดี มีความก้าวหน้า มีกิจกรรมน่าสนใจสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมแก่โรงเรียนอื่น ๆ โดยให้ชื่อว่า "โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ" จำนวน 3,520 โรงเรียน (10% ของโรงเรียนสังกัด สพฐ.) ส่วนใหญ่จะเข้ากับโรงเรียนวิถีพุทธเดิม

โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (หมุนเกลียว ยกระดับ) ภายในโรงเรียน ในระยะเวลา 4 เดือน ด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ นำความรู้และประสบการณ์ที่ หมุนเกลียว ยกระดับ ปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแล้วมานำเสนอโดยวิธีการเปิดบ้านโรงเรียนวิถีพุทธ ใช้เวลา 2 วัน เน้นให้ผู้มา เยี่ยมบ้านได้มาเห็นสภาพจริงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนสภาพใกล้เคียงกัน(1 : 8-10 โรงเรียน) นำเสนอเรื่องราวที่ หมุนเกลียว ยกระดับ ความรู้ ประสบการณ์ด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในชื่อหนังสือ " เรื่องเล่าเราพลัง" โดยเผยแพร่แลกเปลี่ยนกันภายในและภายนอกเขตพื้นที่ การศึกษา

พ.ศ. 2551 ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ครูพระ 89 รูป/คน ที่ผ่านการอบรมการบริหารด้วย ใจอย่างไคร้ครวญ (จิตตปัญญา) หมุนเกลียว ยกระดับความรู้ ประสบการณ์ด้านการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม แล้วจับคู่ระหว่าง สพท. ได้ 80 คู่ Pair Participatory Learning Assessment เพื่อ เดินทางไปเยี่ยมกันและกันที่โรงเรียน จึงกลับมาหมุนเกลียว ยกระดับความรู้ ประสบการณ์ตนเอง อีก าระดับหนึ่งแล้วจัด Symposium ร่วมกัน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมให้ต่อยอดความรู้

พ.ศ. 2551 โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ ทั้ง 3,220 โรงเรียน ดำเนินการเข้าข้อ 7-11 โดย ขยายผลเพิ่มเป็น 30% ของโรงเรียนสังกัด สพฐ. (ประมาณ 4,900 โรงเรียน)

ยุคที่ 3 โครงการคุณธรรมทั่วไทย (พ.ศ.2549-ปัจจุบัน) พ.ศ. 2549 สพฐ. ร่วมกับศูนย์คุณธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัด กิจกรรมโครงการคุณธรรม “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง” โดยให้นักเรียน รวมกลุ่มร่วมกันทำดี อย่างมีปัญญา คิดหาวิธีการแก้ปัญหาสังคม “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” โดยใช้แนวพระราชดำริ และหลักธรรมในศาสนาที่ตนนับถือ โดยร่วมกันดำเนินการ 8-10 คนมีครู พระ และ ผอ.โรงเรียน เป็นที่ปรึกษา มีการประกวดคัดเลือกจากระดับโรงเรียน ระดับ สพท. ระดับกลุ่มภาคสงฆ์ ระดับประเทศ โดยทุกครั้งที่มีการนำเสนอได้จัดให้นักเรียนและครูที่ปรึกษามาเข้าค่ายร่วมกัน และพัฒนาต่อยอดความรู้ให้ทั้งครู และนักเรียน ได้ประสบการณ์ และนำไปพัฒนาโครงการของตนเอง ต่อไป พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

มีโครงการคุณธรรมกว่า 90,000 โครงการ มีการจัดทำสื่อเอกสารบันทึกความสำเร็จ ต่อเนื่องทุกปี และจัดทำ วิดีทัศน์โครงการคุณธรรม สำหรับครูที่ปรึกษา

พ.ศ. 2550 สก. ร่วมกับธนาคารออมสิน จัดโครงการประกวดโรงเรียนและนักเรียนดีเด่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยคัดเลือกโรงเรียนปีละ 38 โรงเรียนเพื่อรับทุนพัฒนาโรงเรียน 900,000 บาท และนักเรียน 80 คนเพื่อรับทุนการศึกษาคนละ 40,000 บาท รวม ปีละ 8 ล้านบาท จำนวน 10 ปีต่อเนื่อง เป็นเงิน 80 ล้านบาทเพื่อเทิดพระเกียรติในปี่มหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา

พ.ศ.2553 สพฐ.จัดสรรงบประมาณไทยเข้มแข็งฯ ให้ตามแผนกระตุ้นเศรษฐกิจ sp2 โรงเรียนวิถีพุทธ และโรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจึงได้จัดดำเนินการอย่างน้อย 3 เรื่องได้แก่

- 1) ศูนย์ Give & Take เพื่อให้นักเรียนทุกโรงเรียนได้เรียนรู้การเป็นผู้ให้ และผู้รับ มี Public Conscience
- 2) โครงการคุณธรรมสำนึกดี CSR+โครงการคุณธรรมฯ เป็นการเสริมให้นักเรียน วางแผนการการทำดีอย่างมีทุนงบประมาณ ที่ได้มาจากปัญญาของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในชื่อธุรกิจคุณธรรม
- 3) ค่ายพระ ครู ผู้ปกครอง เพื่อให้ทุกโรงเรียนได้สร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วม ร่วมกันในการดูแล ปกป้องนักเรียนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม

พ.ศ. 2553-พ.ศ. 2556 สพฐ. ยังได้จัดให้มีโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาซึ่งเป็นโรงเรียนที่ ผู้บริหารสมัครใจให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการพัฒนาพฤติกรรม และจิตใจด้านการเป็นอาสาสมัคร เดือนกรกฎาคม 2555 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการประมาณ 232 โรงเรียน เดือนมิถุนายน 2556 ร่วมมือกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และศูนย์คุณธรรม จัดไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียน ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร

พ.ศ. 2553 สพฐ. ได้พัฒนาโรงเรียนอีกกลุ่มที่สนใจการพัฒนาเด็กนักเรียนโดยหลักการ “อริยะ สร้างได้ ในโรงเรียนวิถีพุทธ” กับเสถียรธรรมสถาน มีผู้ผ่านการอบรมทั้งที่เป็นผู้บริหาร และ ครู ไม่ น้อยกว่า 1,500 คน

ยุคที่ 4 โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ (พ.ศ.2549-ปัจจุบัน) พ.ศ. 2553 เพื่อให้การสื่อสารเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เป็นแรงบันดาลใจแก่ผู้ที่พบเห็นผู้ที่รับทราบ เป็นแหล่งความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สพฐ. จึงได้ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดการเยี่ยม ประเมิน เสนอแนะ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ และโรงเรียนวิถีพุทธ ใน 2 ปีงบประมาณจำนวนเกือบ 4,000 โรงเรียน อีกทั้งได้ คัดเลือกโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ จำนวน 100 โรงเรียน โดยคัดเลือกมาถึงปีที่ 3 ปีละ 100 โรงเรียน ปีที่ 4 พ.ศ. 2556 เป็นโอกาสเฉลิมฉลอง 100 พระชันษา สมเด็จพระสังฆราชฯ จึงได้คัดเลือก 230 โรงเรียน รับมอบทุนการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ รุ่น 4 รุ่น 5 (100 โรงเรียน) เป็นความร่วมมือของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และวัด ประยุรวงศาวาส ซึ่งได้จัดทำข้อมูลเป็นเอกสาร และแผ่น CD เผยแพร่ให้โรงเรียนอื่น

ปี พ.ศ. 2553 สพฐ.ร่วมกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล สสส.)จัดกิจกรรม หลากหลายเพื่อรณรงค์ให้นักเรียน ตลอดจนคนผู้ปกครองเห็นพิษภัยของการดื่มเหล้า ความทุกข์ของนักเรียนที่มีผู้ปกครองดื่มเหล้า ทำ

โครงการคุณธรรมเพื่อให้อีกช่วยกันทุกภาคส่วนบ้าน วัด โรงเรียนลด ละ เลิกอบายมุขเหล้า บุหรี่ สิ่งเสพติด ค้นความสุขมาสู่นักเรียน เช่น มีโรงเรียนปลอดเหล้าด้วยคำพ่อ สอนโครงการโพธิสัตว์น้อยชวนพ่อ แม่เลิกเหล้า งดเหล้าเข้าพรรษาในโรงเรียนวิถิพุทธ มีการให้กำลังใจ ยกย่องมอบโล่ เกียรติบัตรครูดีไม่มีอบายมุข เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2556 ฝ่ายบริการฝึกอบรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยร่วมกับสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จัดโครงการพัฒนาอัตลักษณ์ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ โดยมีการพัฒนาพระนิเทศวิถิพุทธ เพื่อให้ท่านออกเยี่ยมประเมินการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธกระจายทั่วทุกภูมิภาค

ตั้งแต่ปี 2553 สพฐ.ร่วมกับสถาบันอาศรมศิลป์จัดทำวารสาร “รู้ต้นและเบิกบาน” ออก วารสารต่อเนื่องส่งถึงทุกโรงเรียน และจัดทำวิทัศน์ โรงเรียนวิถิพุทธเพื่อเผยแพร่แก่โรงเรียนในสังกัด

พ.ศ. 2554 เกิดกระแสการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีได้ง่ายดายโดยนักเรียนขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีไปในทางให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม จึงได้มีการจัดอบรมการผลิตสื่อความดี ร่วมกับคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีนักเรียนที่ได้เรียนรู้เทคนิค การผลิตสื่อ และมีมุมมองในการนำเสนอคุณความดีที่พร้อมจะผลิตสื่อดีเผยแพร่ จำนวนไม่น้อยกว่าปี ละ 80 โรงเรียน

พ.ศ. 2553-2555 การพัฒนาอีกด้านหนึ่งที่ สพฐ.ให้ความสำคัญคือเรื่อง จิตวิญญาณ ความเป็นครู ซึ่งได้จัดให้มีการกระบวนการพัฒนาทั้ง 4 ภูมิภาค รวมไม่น้อยกว่า 1,250 คน โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์ เช่น มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์ มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ วิทยากรจาก สสส. เป็นต้น

พ.ศ. 2558 ร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และมูลนิธิยุวสถิรคุณ พัฒนาโรงเรียน เสริมสร้างคุณธรรมทั้งระบบ 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสบปราบวิทยาคม จังหวัดลำปาง โรงเรียนปรางค์กู๋ (จังหวัดศรีสะเกษ) โรงเรียนชลบุรีสุขบท (จังหวัดชลบุรี) โรงเรียนนราสิกขาลัย (จังหวัดนราธิวาส) และโรงเรียนตะเคียน (จังหวัดสงขลา)

พ.ศ.2553 คณะดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ ได้สังเคราะห์ความรู้การดำเนินงานโรงเรียนวิถิ พุทธที่ดำเนินการต่อเนื่องได้เป็นบทสรุปว่าเงื่อนไขสำคัญที่โรงเรียนจะดำเนินการโรงเรียนวิถิพุทธอย่างเป็นรูปธรรม มี 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ มีชื่อเรียกว่า “อัตลักษณ์วิถิพุทธ 29 ประการ” โดยได้สื่อสารเผยแพร่ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2553 และดำเนินการเยี่ยมประเมินการ ดำเนินการ ดูความพร้อม ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เห็นเป็นรูปธรรม นำเป็นคณนในตัวชีวิตตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ARS (ฝ่ายบริการการฝึกอบรมส่วนธรรมนิเทศ, 2554)

ยุคที่ 5 โรงเรียนวิถิพุทธพระราชทาน (พ.ศ.2558 - ปัจจุบัน)

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ทั้งคณะครู อาจารย์และ นักเรียนดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบันโดยมีผลการดำเนินการ

1. มีโรงเรียนวิถิพุทธทั่วไป จำนวน 22,431 โรงเรียน โดยมีการพัฒนาโรงเรียนตามอัตลักษณ์โรงเรียนวิถิพุทธ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ และมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ ของ เขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่เป็นผู้ติดตามประเมิน โดยโรงเรียนประเมินตนเอง ตามอัตลักษณ์โรงเรียน วิถิพุทธ 24 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). โดย มีสถิติจำนวนโรงเรียนวิถิพุทธทั่วไป ดังนี้

พ.ศ. 2553 มีโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 23,337 โรงเรียน

พ.ศ. 2554 มีโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 24,212 โรงเรียน

พ.ศ. 2555 มีโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 12,159 โรงเรียน

พ.ศ. 2556 มีโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 18,577 โรงเรียน

พ.ศ. 2557 มีโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 19,975 โรงเรียน

พ.ศ. 2554 มีโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 21,370 โรงเรียน

พ.ศ. 2554 มีโรงเรียนวิถิปุทธ จำนวน 22,349 โรงเรียน

พ.ศ. 2560 มีโรงเรียนวิถิปุทธ จำนวน 22,407 โรงเรียน (ข้อมูลกันยายน 2560)

2. มีโรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำ โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ฝึกอบรมพระภิกษุเพื่อเป็นพระนิเทศโรงเรียนวิถิปุทธ เพื่อไปเยี่ยมเยียนโรงเรียนวิถิปุทธเชิงประจักษ์ ติดตาม การปฏิบัติตามอัตลักษณ์โรงเรียนวิถิปุทธ 24 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิปุทธที่มีการพัฒนาและ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ยกย่องโรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำเหล่านี้

โดยมอบโล่โรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำและทุนสนับสนุนโรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำโรงเรียนละ 90,000 บาท จากอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-พ.ศ. 2560 มีโรงเรียนวิถิปุทธที่ได้รับรางวัลโรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำจำนวน 8 รุ่น รวมจำนวนทั้งหมด 927 โรงเรียน

3. การมีโรงเรียนวิถิปุทธพระราชทาน เนื่องจากโรงเรียนวิถิปุทธทั่วไปได้พัฒนาจนได้รับการ ยกย่องเป็นโรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำและได้มีการดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนจนเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน ตามหลักไตรสิกขา และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวโรงเรียนวิถิปุทธจนเป็นรูปธรรม มี“นวัตกรรม” ชัดเจน ในเชิงประจักษ์แก่โรงเรียนต่างๆ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเห็นสมควรยกย่องโรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำนี้ ไปอีกระดับหนึ่งให้ได้รับรางวัลระดับสูงสุด คือ โรงเรียน วิถิปุทธพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนวิถิปุทธให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีคุณค่า (ส่วนวางแผนและพัฒนาฝึกอบรม, 2560)

โรงเรียนวิถิปุทธเกิดขึ้นในปลายปี 2545 เป็น 1 ใน 5 ของโครงการโรงเรียนรูปแบบใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ (โครงการโรงเรียนรูปแบบใหม่ 5 รูปแบบ ได้แก่ โรงเรียนในกำกับของรัฐ โรงเรียนวิถิปุทธโรงเรียนสองภาษา โรงเรียนใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ และโครงการนำร่องสรรหา พัฒนา และส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ) การศึกษาแนวพุทธอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดมา เมื่อริเริ่มโครงการโรงเรียนวิถิปุทธได้ศึกษาแนวทางของ 3 โรงเรียนที่ได้ใช้แนวพุทธเป็นหลักในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนทอสี โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนสยามสามไตร) และได้เชิญบุคลากรทั้งสามโรงเรียนมาร่วมเป็นคณะทำงาน มีพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) เป็นประธาน รวมเรียกชื่อโรงเรียนจัดการศึกษาแนวพุทธว่า “โรงเรียนวิถิปุทธ” นับแต่นั้นมา คณะทำงานนี้มีการประชุมหลายครั้งต่อเนื่อง เพื่อเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ต่อมามีการเปิดรับโรงเรียนวิถิปุทธรุ่นแรกของโครงการด้วยการประกาศรับสมัคร และมีโรงเรียนเข้าร่วม จำนวน 89 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนวิถิปุทธก็คือ

โรงเรียนวิถิปุทธ หมายถึง โรงเรียนในวิถิแห่งปัญญาที่พัฒนาอย่างบูรณาการในระบบแห่งไตรสิกขาสู่ความเป็นพุทธผู้เข้าถึงธรรม ซึ่งทำให้เป็นอิสระ โดยมีชีวิตที่ดี เจริญองกามมีความสุขจริงแท้ และอยู่ร่วมสังคมอย่างสร้างสรรค์ เกื้อกูลสามารถนำโลกไปในวิถิที่ถูกต้อง/วิถิแห่งธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ที่ปรึกษาโครงการ โรงเรียนวิถิปุทธทำงานภายใต้คำปรึกษาของพระเถระผู้ใหญ่ อาทิ พระพรหมคุณาภรณ์ วัดญาณเวศกวัน พระพรหมบัณฑิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระเทพวิสุทธิกวี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อีกทั้งมหาเถรสมาคมเคยมีมติ ครั้งที่ 13/2547 มติที่ 207 ให้พระสังฆาธิการสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนวิถิปุทธ

วิวัฒนาการของการศึกษาแนวพุทธ ในสมัยก่อนการเรียนรู้ของคนไทยอยู่ใกล้ชีวิตพุทธศาสนาอย่างมาก เพราะอาศัยวัดเป็นสถานที่เรียนมีพระเป็นผู้สอน หรือเรียนรู้ตามสำนักวิชาชีฟต่างๆ การเรียนจะเน้นเรียนรู้เพื่อรู้หนังสือ เรียนวิชาชีฟ รวมทั้งบวชเรียนเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย และพัฒนาตนเองตามหลักพุทธศาสนา และปรากฏชัดในปี พ.ศ. 2418 ที่รัชกาลที่ 5 ทรงอาราธนาให้พระสงฆ์สอนหนังสือไทยในพระอารามหลวงทุกอาราม ซึ่งเมื่อแรกตั้งกระทรวงธรรมการในปี พ.ศ.2435 ก็ยังคงมีลักษณะการเรียนเช่นเดียวกับในอดีต

การเปลี่ยนแปลงที่น่าจะมีส่วนสำคัญให้การศึกษาทางวัดและพระ เมื่อมีการกระจายโรงเรียนไปทั่วราชอาณาจักร และผู้สอนเปลี่ยนเป็น “ครู” ในปี พ.ศ.2454 แล้วสภาพการเรียนรู้ของคนไทยที่ยิ่งห่างไกลพระพุทธรูปศาสนาตลอดมาจนรัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชดำริว่าการศึกษาไม่ควรแยกไปจากวัด จึงโปรดเกล้าให้เปลี่ยนชื่อจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงธรรมการแทน โดยให้มีหน้าที่ดูแลทั้งการจัดการศึกษาและการศาสนา ผมคิดว่าการปรับเปลี่ยนอาจช่วยให้การศึกษาเข้าถึงเลื่อมใสพุทธศาสนาอยู่บ้าง แต่สภาพปัญหาปรากฏชัดในเหตุผลของการเกิดโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในปี พ.ศ.2501 ที่ระบุว่า รัฐเน้นพุทธศึกษาถึง 90% แต่ให้ความสำคัญกับจริยศึกษาเพียง 5% ผมคิดว่าอีก 5% ที่หายไปน่าจะเป็นสัดส่วนของหัตถศึกษา ซึ่งสะท้อนว่า การจัดการศึกษาของเรานั้นเนื้อหาวิชาการเพิ่มขึ้นๆ และให้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆ สอดแทรกและบูรณาการอยู่ในการเรียนเนื้อหาวิชาการ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับระดับความใส่ใจและการมุ่งเน้นของโรงเรียนเป็นสำคัญ แต่ด้วยสภาพปัญหาและวิกฤตการณ์คุณธรรมของคนในสังคมไทย จึงมีข้อเสนอให้นำหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนามาใช้อย่างจริงจังในโรงเรียน ก่อเกิดเป็นโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในปลายปี พ.ศ.2545 และมุ่งมั่นดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

รูปธรรมของโรงเรียนวิถีพุทธ ในระยะแรกมี KPI ประมาณ 54 ตัว ในด้านกายภาพ การเรียนการสอน และพฤติกรรมพื้นฐาน (วิถีชีวิต) ต่อมาปรับเหลือ 29 ตัว นำไปใช้ในการพิจารณาเลือกโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ หรือการประเมินผลการปฏิบัติราชการโดย กพร. หากจะสังเกตทั่วไป จะเห็นว่าโรงเรียนจะมีกิจกรรมวันพระ (หรือวันที่โรงเรียนกำหนดขึ้นในแต่ละสัปดาห์) คือ ครูใส่เสื้อขาว มีกิจกรรมสวดมนต์ยาว รับประทานมังสวิรัต ทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์ เป็นการกระทำด้วยความเข้าใจเหตุและผลว่า ทำไปทำไม เพราะเหตุใด ถึงแม้จะถูกมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็น “พิธีกรรม” แต่ก็ถือว่ามีความจำเป็น และเป็นตัวช่วย สำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถเข้าใจและบรรลุจุดหมายได้ในทันที ซึ่งบรรยากาศ ปัจจัย และเงื่อนไขดังกล่าวจะช่วยหล่อหลอมให้จิตใจสงบ พิจารณาเรื่องราวต่างๆ ด้วยใจอันใคร่ครวญได้ดียิ่งขึ้น เพื่อการเรียนรู้ให้ถึงแก่นแท้ของไตรสิกขาและแฝงด้วยคุณค่าที่ลึกซึ้งอยู่ทุกปี

กรอบความคิดรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไป ที่นำหลักธรรมพระพุทธรูปศาสนามาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้พัฒนาการกิน อยู่ ดู ฟัง ให้เป็น โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต

ความสำคัญและความเป็นมาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยได้รับการกล่อมเกลาจากคำสอนของพระพุทธรูปศาสนา ตั้งแต่ยุคแรกของประวัติศาสตร์ชาติไทย จนกล่าวได้ว่าวิถีพุทธ คือ วิถีวัฒนธรรมของชาวไทย ส่วนใหญ่ จนมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ทั่วโลกตระหนักและให้การยอมรับ

พุทธธรรมหรือพุทธศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมชาติของโลก และชีวิตที่แท้จริง และฝึกให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่ระดับ การดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วไป คือ การกิน อยู่ ดู ฟัง จนถึงระดับการดำเนินชีวิตของนักบวช ผู้ผู้มีชีวิตที่บริสุทธิ์ และในทุกระดับยังผลให้ผู้ศึกษาเองมีความสุขพร้อมๆ กับช่วยให้คนรอบข้าง และสังคมมีความสุขพร้อมกันไปได้อย่างชัดเจน

พุทธธรรมมีกรอบการพัฒนาหลักเป็นระบบการศึกษา 3 ประการ เรียกว่าไตรสิกขา คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา ที่เรียกสั้นๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการ ฝึกหัดอบรม เพื่อพัฒนากาย ความประพฤติ จิตใจ และปัญญา ไตรสิกขานี้เป็นการศึกษาที่ ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้านและทุกวัย อีกทั้งมีความง่ายยาก ตั้งแต่เรื่องเบื้องต้นทั้งของเด็ก และผู้ใหญ่จนถึงเรื่องที่ละเอียดซับซ้อนที่ยากจะหาองค์ความรู้อื่นใดมาเทียบได้

การศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาและผู้ใหญ่ทั้งหลายในอดีตอันยาวนานของไทย มีฐาน จากการใช้พุทธธรรมมาอบรมสั่งสอน แต่อาจไม่มีระบบของการศึกษาบังคับอย่างในยุคปัจจุบัน แม้ในปัจจุบันจะมีการศึกษาภาคบังคับแก่คนส่วนใหญ่ แต่ก็มีได้นำเอาพุทธธรรมมาเป็นฐานของการศึกษา แต่นำระบบและองค์ความรู้ตามโลกนิยมโดยมีฐานจากประเทศตะวันตกมาเป็นแกนในการจัดการศึกษา ทำให้พุทธธรรมเองเริ่มห่างเหินจากชีวิตของคนไทยยุคปัจจุบันมากขึ้น

ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายในคุณค่าของพุทธธรรม และในความเป็นสมบัติของชาติ ซึ่งได้ก่อร่างสร้างฐานของวัฒนธรรมไทยมาแต่อดีต

ด้วยคุณค่าอันอันันต์ขององค์ความรู้ในพุทธธรรมและระบบไตรสิกขาที่ชัดเจนในการ ให้การศึกษาพัฒนาผู้เรียนทุกวัย ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงมีแนวความคิดที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษา นำระบบของพุทธธรรมมาประยุกต์จัดกับระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดที่มีคุณสมบัติของการ เป็นคนที่ดี เก่ง มีความสุขอย่างแท้จริง อันเป็นเป้าหมายแท้ของพุทธธรรมอยู่แล้ว ให้มีความชัดเจนขึ้น โดยผ่านการดำเนินงานของ “โรงเรียนวิถิพุทธ” อันจะเป็นตัวอย่างที่จะขยายผลสู่การพัฒนา ในโรงเรียนอื่นๆ ในวงกว้างต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

โรงเรียนวิถิพุทธเริ่มดำเนินการมาเมื่อปี 2545 โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการจำนวนกว่า 20,000 โรงเรียน ซึ่งจากแนวทางการดำเนินการที่รับทราบกันตั้งแต่เริ่มต้น คณะผู้บริหาร ครูและพระอาจารย์จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวทางดำเนินการเดิม ยกร่าง เป็นแนวทางดำเนินการที่เป็นรูปธรรมอีกครั้ง สอดคล้องกับตัวชี้วัดแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ พ.ศ.2548 แบ่งเป็น 5 ด้าน รวม 29 ประการ และคณะกรรมาธิการได้นำร่างฯ ไปสอบถามความเห็นของ ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผ่านความเห็นของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2553 จึงประกาศให้โรงเรียนวิถิพุทธทราบและเป็นแนวทางในการประเมินตนเองตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา แนวทางดำเนินการตามอัตลักษณ์ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิพุทธประกอบด้วย

1. ด้านกายภาพ 7 ประการ
 - 1.1 มีป้ายโรงเรียนวิถิพุทธ
 - 1.2 มีพระพุทธรูปหน้าโรงเรียน
 - 1.3 มีพระพุทธรูปประจำห้องเรียน
 - 1.4 มีพระพุทธรูปศาสนสุภาษิต วาทีธรรม พระราชดำรัสติดตามที่ต่างๆ
 - 1.5 มีความสะอาด สงบ ร่มรื่น
 - 1.6 มีห้องพระพุทธรูปศาสนาหรือลานธรรม
 - 1.7 ไม่มีสิ่งเสพติดเหล้าบุหรี่ 100 %
2. ด้านกิจกรรมประจำวันพระ 4 ประการ
 - 2.1 ใส่เสื้อขาวทุกคน
 - 2.2 ทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์
 - 2.3 รับประทานอาหารมังสวิรัตในมื้อกลางวัน
 - 2.4 สวดมนต์แปล
3. ด้านการเรียนการสอน 5 ประการ
 - 3.1 บริหารจิต เจริญปัญญา ก่อนเข้าเรียน เข้า บ่าย ทั้งครู และนักเรียน
 - 3.2 บูรณาการวิถิพุทธ ทุกกลุ่มสาระ และในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - 3.3 ครู พานักเรียนทำโครงการคุณธรรม กิจกรรมจิตอาสาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 - 3.4 ครู ผู้บริหาร และ นักเรียน ทุกคน ไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดเดือนละ 1 ครั้ง มีวัดเป็นแหล่งเรียนรู้
 - 3.5 ครู ผู้บริหาร และ นักเรียนทุกคน เข้าค่ายปฏิบัติธรรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
4. ด้านพฤติกรรม ครู ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน 5 ประการ
 - 4.1 รักษาศีล 5
 - 4.2 ยิ้มง่าย ไหว้สวย กราบงาม

- 4.3 ก่อนรับประทานอาหารจะมีการพิจารณาอาหาร รับประทานอาหารไม่ดั่ง ไม่หก ไม่เหลือ
- 4.4 ประหยัด ออม ถนอมใช้ เงิน และ สิ่งของ
- 4.5 มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่สิ่งยาก
5. ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ 8 ประการ
 - 5.1 ไม่มีอาหารขยะขายในโรงเรียน
 - 5.2 ไม่ดุด่า นักเรียน
 - 5.3 ชื่นชมคุณความดี หน้าเสาธงทุกวัน
 - 5.4 โสมรุมเพื่อสะท้อนความรู้สึกรัก เช่นความรู้สึกรักที่ได้ทำความดี
 - 5.5 ครู ผู้บริหาร และนักเรียน มีสมุดบันทึกความดี
 - 5.6 ครู ผู้บริหาร และนักเรียน สอบได้ธรรมศึกษาตรีเป็นอย่างน้อย (ป.4 ขึ้นไป)
 - 5.7 บริหารจิต เจริญปัญญา ก่อนการประชุมทุกครั้ง
 - 5.8 มีพระมาสอนอย่างสม่ำเสมอ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2558)

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทานต้องมีแผนการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนตามแนวทางดำเนินการตามอัตลักษณ์ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทานได้ และต้องดำเนินการติดต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (สนก.)สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ และโครงการสถานศึกษาวิถีพุทธ ส่วนวางแผนและพัฒนารอบรม สถาบันวิปัสสนาธุระมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อจะดำเนินการให้เป็นโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทานตอนนี้มีจำนวน 85 โรงเรียนแบ่งออกดังนี้

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน รุ่นที่ 1 พ.ศ. 2558 27 โรงเรียน

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน รุ่นที่ 2 พ.ศ. 2560 32 โรงเรียน

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2562 26 โรงเรียน

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทานจะสร้างเยาวชนให้เป็นเยาวชนที่มีความรู้คู่คุณธรรม และมีศีลเพื่อเป็นเกาะป้องกันคอยเตือนให้ทำความดีต่อไป

สรุป

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทานนั้น เป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้สถานศึกษามีด้านการพัฒนาเรื่องคุณธรรมควบคู่กับการพัฒนาทุกด้าน ๆ โดยมีการส่งเสริมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้ดำเนินการทั่วประเทศ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อเป็นเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน โดยกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธไว้อย่างชัดเจน ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านผลผลิต และมาตรฐานด้านผลกระทบ โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ต้องประกอบด้วยหลักพุทธธรรมดังนี้ 1) อิทธิบาท 4 หลักธรรมเพื่อความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) ฉันทะ ความพอใจในสิ่งที่ตนมี ตนเป็น ไม่ต้องการอยากได้ (2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ไม่ย่อท้อง่ายๆ เมื่อพบกับอุปสรรค (3) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝน ไม่ล้มเลิกความตั้งใจง่ายๆ มีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นๆ (4) วิมังสา ความมีเหตุมีผลในเรื่องนั้นๆ ความรู้จริงด้วยการศึกษาอย่างลึกซึ้งถ่องแท้ 2) สังคหวัตถุ 4 หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ประกอบด้วย (1) ทาน การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่นไม่ตระหนี่ถี่เหนียว (2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ (3) อัตถจริยา การประพฤติในสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่ผู้อื่น (4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย และ 3) ขรวาจาธรรม 4 หลักธรรมสำหรับการครองชีวิตที่ดี

ของฆราวาส ประกอบด้วย (1) สัจจะ ซื่อสัตย์ต่อกัน (2) ทมะ รู้จักข่มจิตของตน (3) ขันติ อดทน และ (4) จาคะ รู้จักเสียสละ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **แนวทางดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ฝ่ายบริการการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). **การพัฒนาการ**

ดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). **โครงการการศึกษาวิถีพุทธ**. [Online]. Available : <http://www.vitheeбудdha.com>. [2563, เมษายน 1].

ส่วนวางแผนและพัฒนาฝึกอบรม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2560). **สรุปเล่มรายงานผลโรงเรียนวิถี**

พุทธพระราชทาน รุ่นที่ 2. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ส่วนวางแผนและพัฒนาฝึกอบรม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560). **คู่มือการสัมมนาโรงเรียนวิถี**

พุทธชั้นนำ รุ่นที่ 4. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (สนก.). (2558). **คู่มือการใช้งานเว็บไซต์โรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วัตถุประสงค์

วารสารนิสิตวัง เป็นวารสารของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นวารสารตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนา ปรัชญา ศิลปะ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารธุรกิจ การศึกษา และสหวิทยาการต่าง ๆ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

ขอบเขตการตีพิมพ์

พระพุทธศาสนา ปรัชญา ศิลปะ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารธุรกิจ การศึกษา และสหวิทยาการต่าง ๆ

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word และ Pdf มาที่ email : wongsurin2520@gmail.com, sa-2520@hotmail.com และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 ติดต่อสอบถามได้ที่ พระมหาสายัณห์ เปมสีโล, ดร. โทรศัพท์ 035-745-038, 08-1044-7961 โทรสาร 0-3574-5037

เกณฑ์การตีพิมพ์/รูปแบบการตีพิมพ์

1.บทความที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ต้องเป็นบทความที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

2. การพิมพ์ต้นฉบับจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียว กระดาษพิมพ์ขนาด A4 (8.5×11 นิ้ว) จำนวนไม่เกิน 12 หน้า ใช้รูปแบบ Word ตัวอักษร TH SarabunPSK 14 Point

3. การตั้งระยะขอบ ให้ตั้งเป็นประเภทยะขอบ เพื่อการเย็บเล่มหนังสือ

บน	2.54 ซม.	ล่าง	2.54 ซม.
ซ้าย	3.00 ซม.	ขวา	3.00 ซม.

หัวกระดาษและท้ายกระดาษ

จากขอบ หัวกระดาษ 1.5 ซม. ท้ายกระดาษ 1.5 ซม.

การใส่เลขหน้า ให้ใส่ด้านบนขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

4. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ

4.1 ชื่อเรื่อง/บทความ ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ระบุชื่อผู้เขียน ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ใต้ด้านขวาหน้ากระดาษ พร้อมระบุอีเมลผู้เขียน

4.3 สังกัดผู้เขียน ถ้าเป็นนักศึกษาให้ระบุผลการศึกษา สาขาวิชา ชื่อสถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษาให้ระบุผลการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ใต้ที่เชิงบรรทัดท้ายหน้า

4.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ใต้กึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ เนื้อหาในบทคัดย่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ และบทคัดย่อบทความวิชาการ ใช้เหมือนบทความวิจัย

4.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำสำคัญ 2-4 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใต้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา

4.6 เนื้อหา (Content) หัวข้อชิตด้านซ้ายกระดาษและใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ส่วนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อใช้อักษร TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 พอยต์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)
4. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
5. วิธีดำเนินการวิจัย ระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ละขั้นตอนควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม
6. สรุปผลการวิจัย ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์อย่างกระชับ ซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ
7. อภิปรายผลการวิจัย ระบุประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงหรือเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน
8. ข้อเสนอแนะ ระบุรายละเอียดข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.7 ตาราง (ถ้ามี) ใช้ตารางแบบเส้นคู่ ให้ระบุคำว่า “ตารางที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table

4.8 ภาพ (ถ้ามี) รูปภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล JPEG. ให้ระบุคำว่า “ภาพที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure

4.9 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบ APA โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

4.10. เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบ APA (American Psychological Association style) ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

5. ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

5.1 หนังสือ

ผู้เขียนคนเดียว

(สำราญ ศรีคำมูล, 2549 : 1)

(Bill, 2549 : 6)

ผู้เขียน 2 คน

(สำราญ ศรีคำมูล และสนิท วงศ์ป้อมศิริ, 2560 : 31)

(John and David, 1984 : 12)

ผู้เขียน 3 คน

(สนธิท วงปล้อมหิรัญ และคณะ, 2559 : 22)

(John Dewey, et al., 2000 : 9)

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559 : 10-15)

(Ministry of Education, 2019 : 4)

การอ้างอิงในเนื้อหา (การอ้างอิงเอกสารสองทอด)

.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาท (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธ ไทยวรรณ, 2543 : 9) ได้ความเชื่อมั่น....

.....ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, 2538).....

5.2 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2549 : บทคัดย่อ)

(อาทิตย์ ชูชัย, 2557)

(Watson, 1990)

5.3 รายงานการประชุม

(นฤมล ชุ่มเจริญสุข, 2557 : 20)

(Anan Srita, 1990 : 45)

5.4 วารสาร

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2557 : 76-85)

5.5 หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันตสุข, 2550 : 7)

(Krishman, 2007 : 1)

5.6 จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

5.7 สื่อทัศนวัสดุ

(กฤตสุชิน พลเสน, 2555)

5.8 ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)

(Social Science Index, 1999)

5.9 การสัมภาษณ์

(ไชยยา เรื่องดี, 2560, มกราคม 14)

(Born, 1990, June 15)

5.10 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554)

(Kenneth, 1998)

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www)

(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป.)

(Ministry of Education, 2005)

6. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยการอ้างอิงภาษาอังกฤษ การเคาะเว้นวรรค 1 ครั้ง ในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้เขียน ให้ขีดเส้นเข้าไป 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. หรือประมาณ 7 ตัวอักษร แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บรรทัดแรกของเอกสารอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 3.00 ซม. บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. เช่น

สายันท์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเจริญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 16(1), 76-85.

6.2 ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

ผู้เขียนคนเดียว

สมพงษ์ ชูมาก. (2548). *กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

Wilson, K. (2007). *Smart choice*. 2nd ed. London : Oxford University Press.

ผู้เขียนสองคน

ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2555). *พื้นฐานการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. and Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. 5th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

ผู้เขียน 3 คน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

อวยพร พานิช และคณะ. (2548). *ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sadlack, R. G., et al. (1992). *Social Reserch : Theory and Methods*. Chestnut : Hill Enterprises.

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.

2. ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก, 1-24.

3. งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

สุชาติ อ่อนสร้อย. (2559). การศึกษาวิเคราะห์วัดบท 7 ในคัมภีร์ขุททกนิกายธรรมบท. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พลทอง และคณะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Kasemsri, K. (2005). *Participatory Communication in City Radio FM 96.0*. Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart University.

4. วารสาร

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเจริญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 16 (1), 76-85.

5. หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันตสุข. (2550, มิถุนายน 26). กฎรัฐธรรมนูญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. *มติชน*, 7.

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem. *Bangkok post*, 1.

6. จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). *ท่องเที่ยวสงขลา*. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). *Guidelines for reporting and writing about people with disabilities*. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

7. โสตทัศนวัสดุ

กฤตสุชิน พลเสน (ผู้บรรยาย). *ปรัชญา*. [แถบบันทึกเสียง]. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

8. ซีดีรอม

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (2543). [CD-ROM]. Available : ฐานข้อมูลไปดูให้เต็มตา ล้ำค่าความเป็นไทย. [2544, มิถุนายน 23].

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available : UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

9. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

